

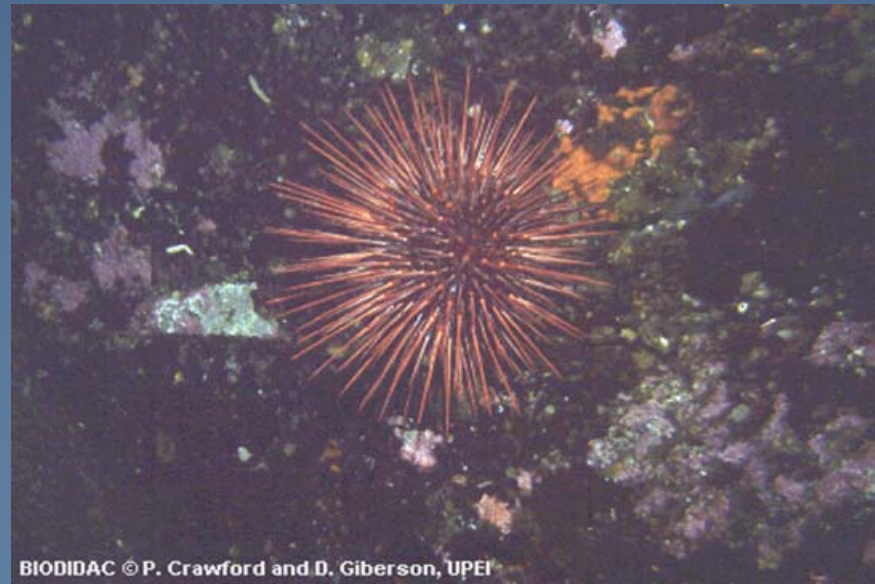

BIODIDAC © J. Houseman, Univ. d'Ottawa

Echinodermata - ostnokožci

BIODIDAC © P. Crawford and D. Giberson, UPEI

BIODIDAC © P. Crawford and D. Giberson, UPEI

Co jsou ostnokožci?

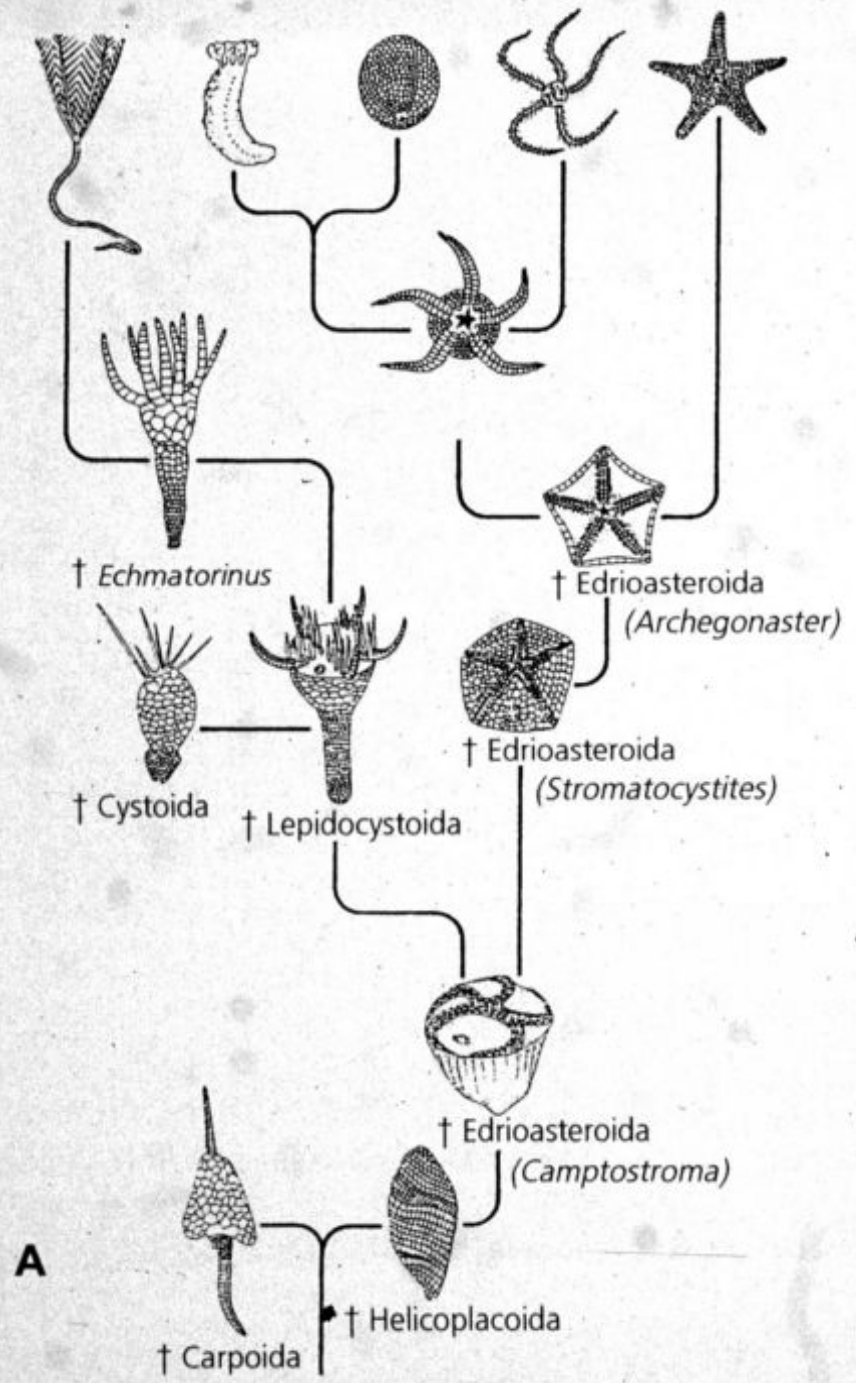
- Druhoústí živočichové
- Výhradně mořští
- Asi 7 000 druhů
- Obvykle paprscitá symetrie
  - mizí cefalizace – tři propojené nervové sítě
- Larvy bilaterálně souměrné
- V podkoží vápenité destičky – mezodermální kostra
- Ambulakrální soustava - vodní kanály, končí panožkami – coelomového původu
- Pseudohemální soustava – 2 okružní kanály, axiální orgán a siny – coelomocyty – fagocytóza, kyslík, živiny
- Značná schopnost regenerace
- Nemají vylučovací soustavu
- Většinou odděleného pohlaví

Vývoj

- známí od kambria
- nejvíce v druhohorách

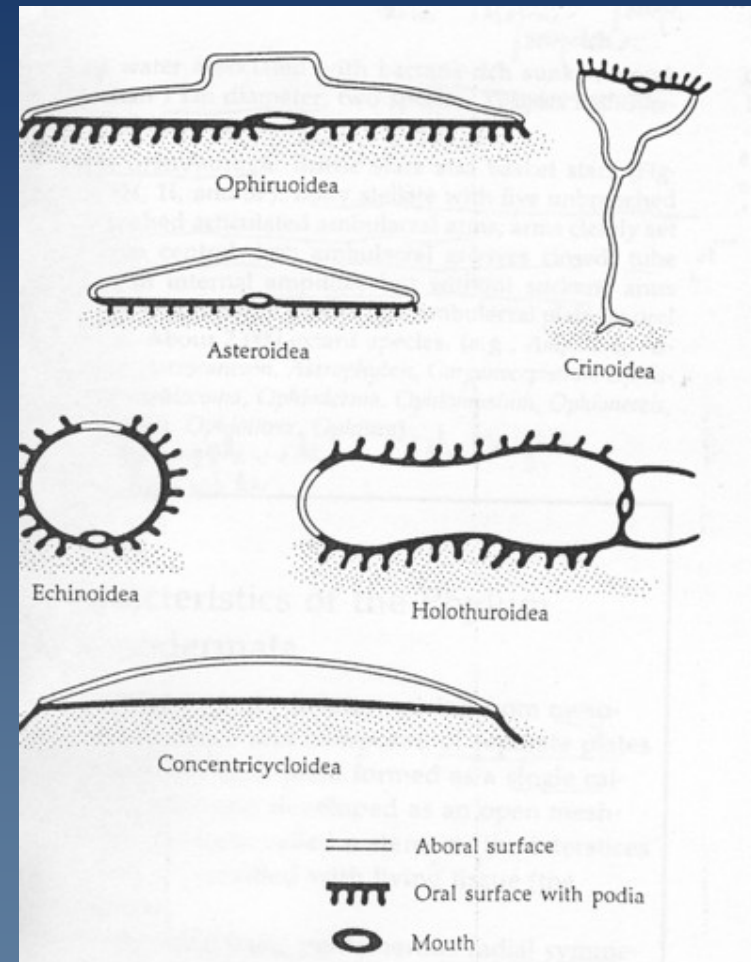
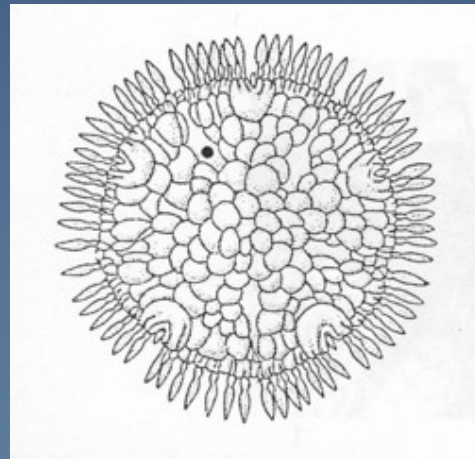
Crinoida Holothuroida Echinoida Ophiuroida Asteroida

Kiemens
Austritt von Atr

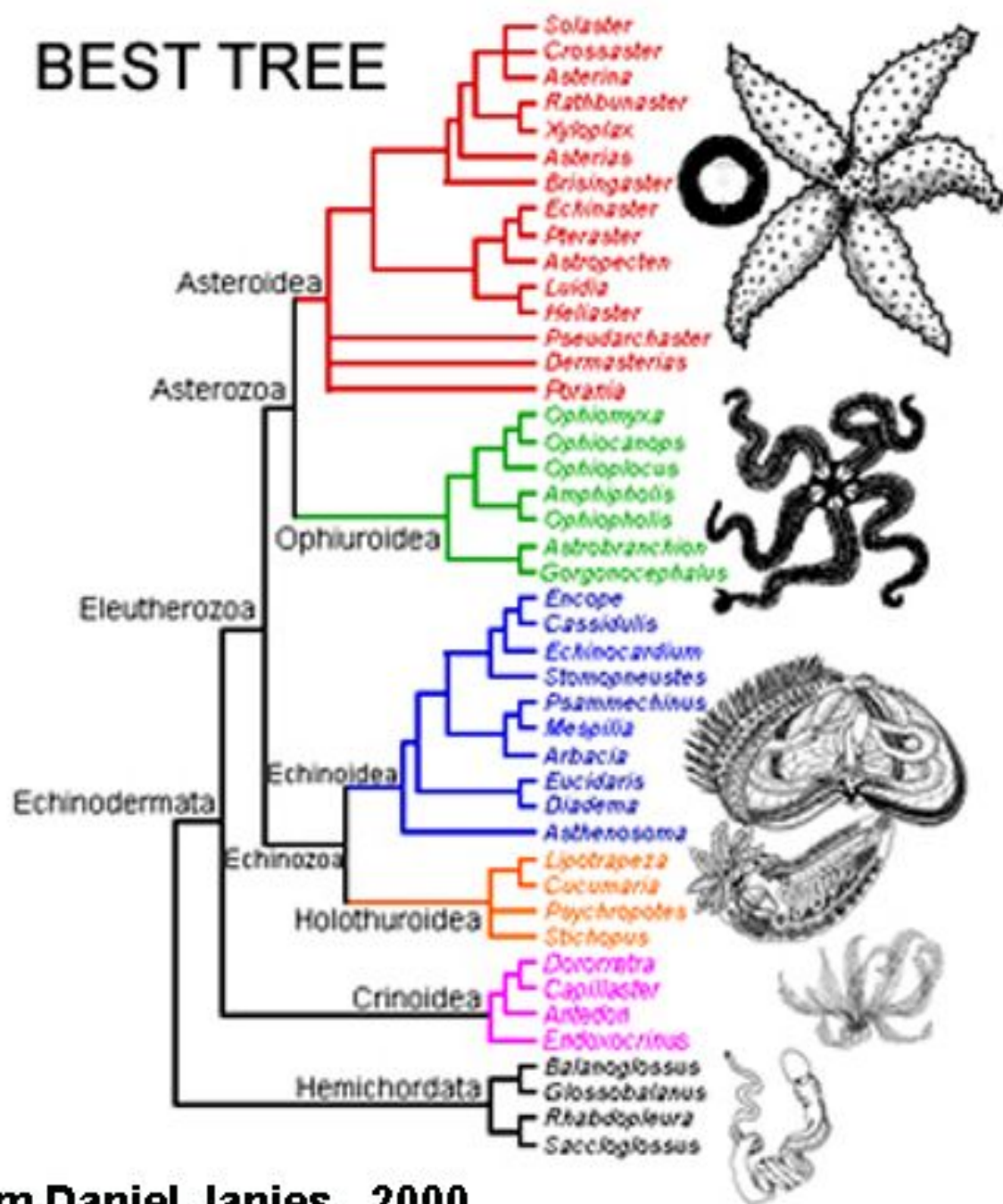
STRUČNÝ SYSTÉM

- LILIJICE (Crinoidea)
- HVĚZDICE (Asteroidea)
- HADICE (Ophiuroidea)
- JEŽOVKY (Echinoidea)
- SUMÝŠI (Holothuroidea)
- DISKOVCI

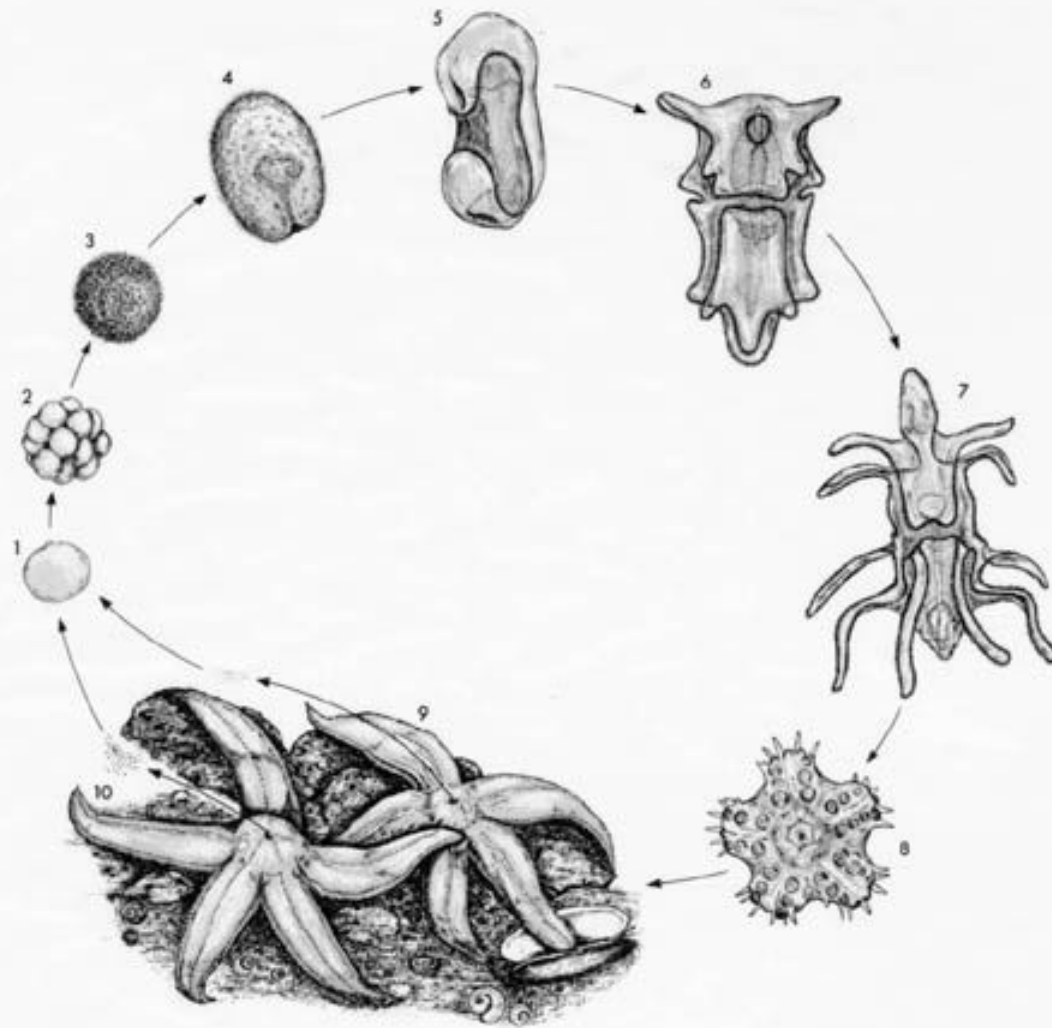
(Concentricycloidea) – objeveni v roce 1986
v hloubce 1000 – 2000 m

BEST TREE

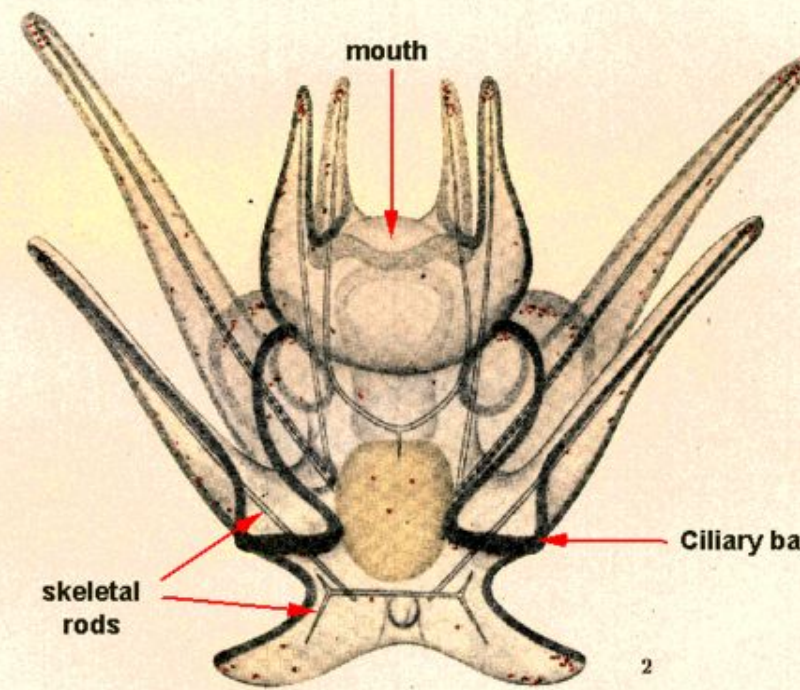

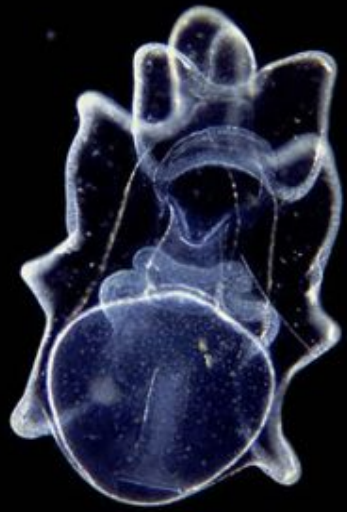
From Daniel Janies. 2000.

Starfish Life Cycle

1. Fertilization	6. Bipinnaria
2. 16 cell stage	7. Brachiolaria
3. Blastula	8. Young starfish
4. Gastrula	9. Adult male
5. Early bipinnaria	10. Adult female

sumýš

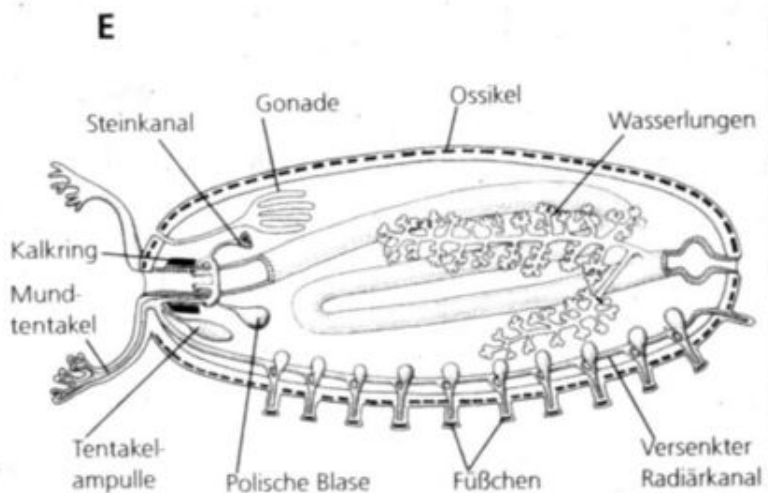
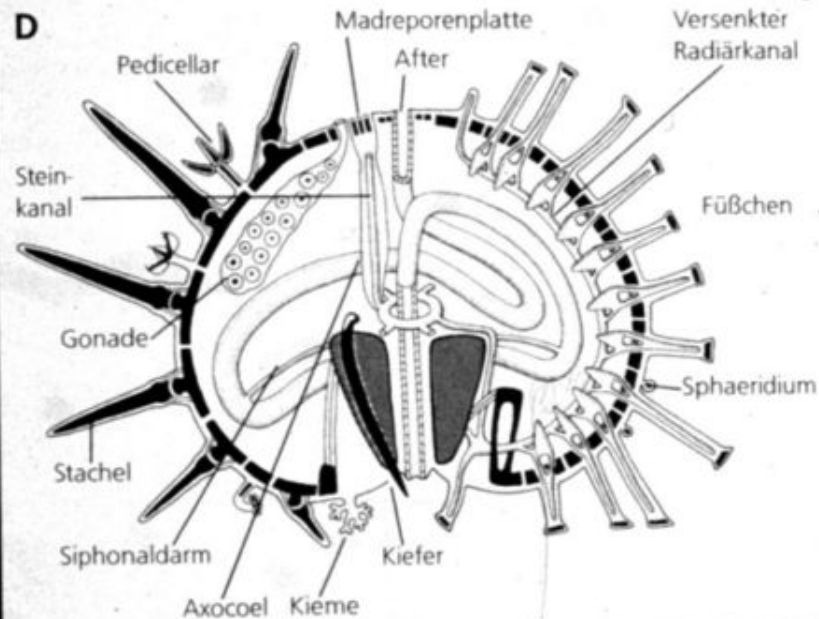
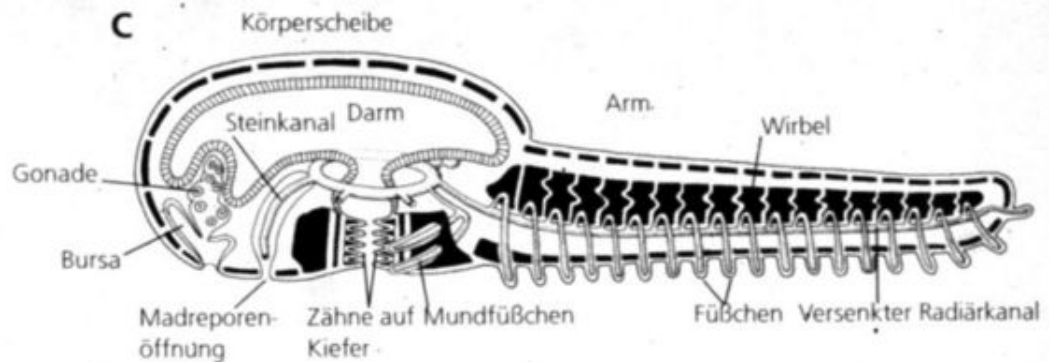
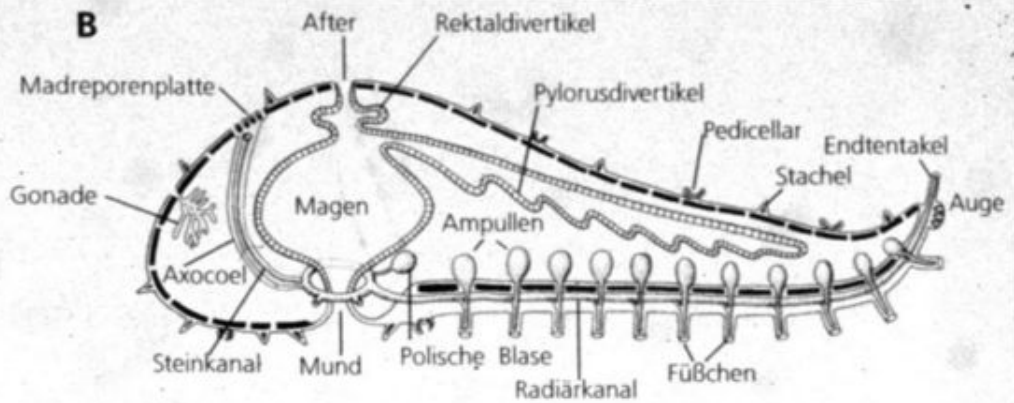
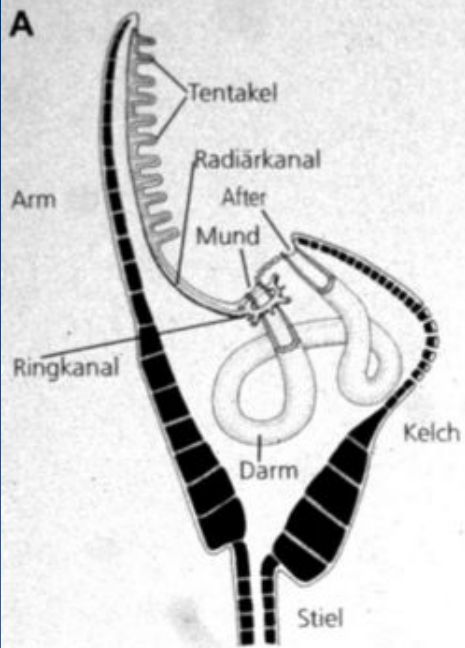
hvězdice

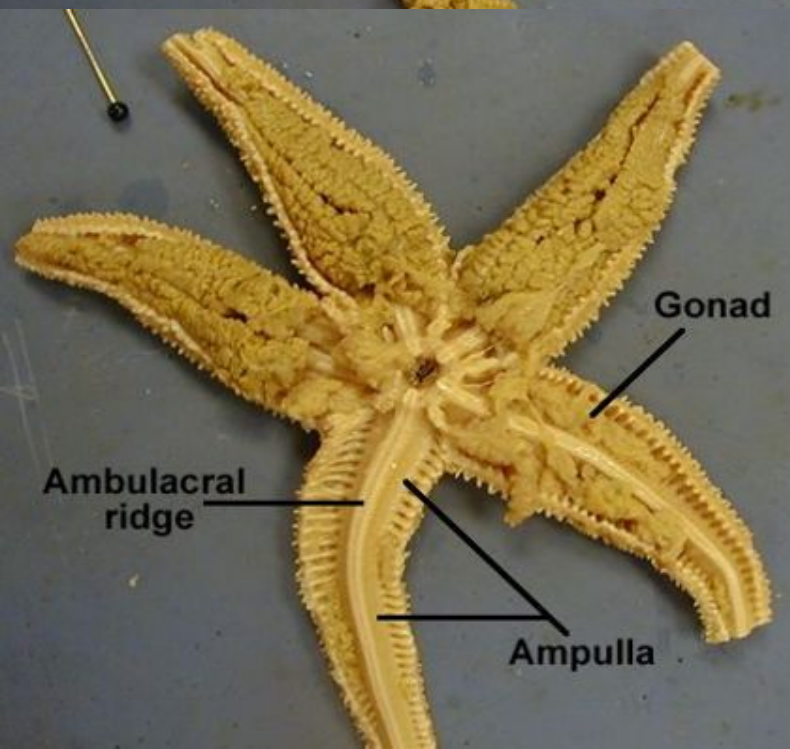
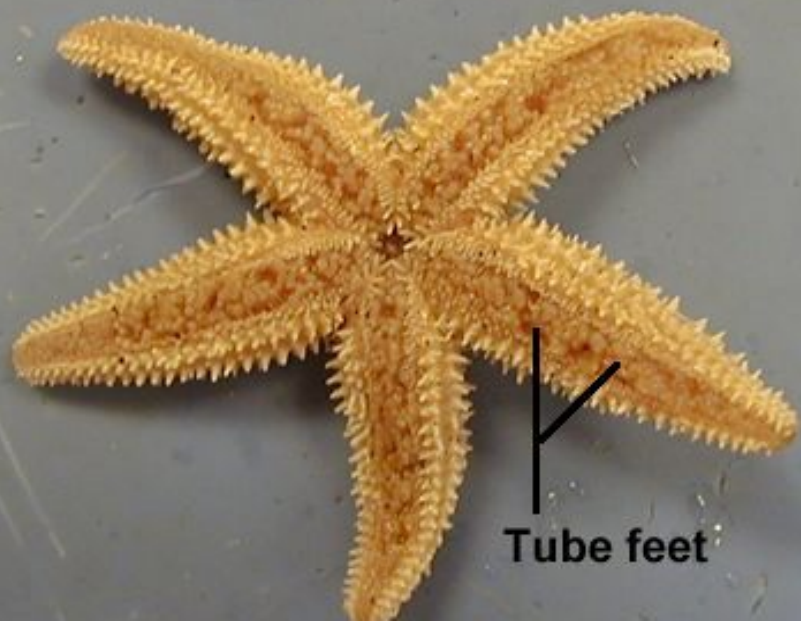
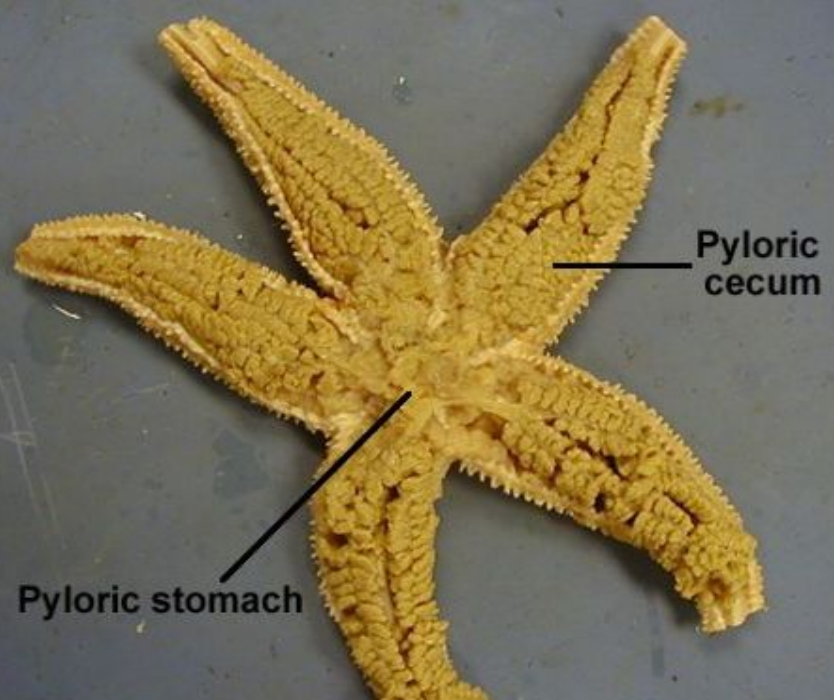
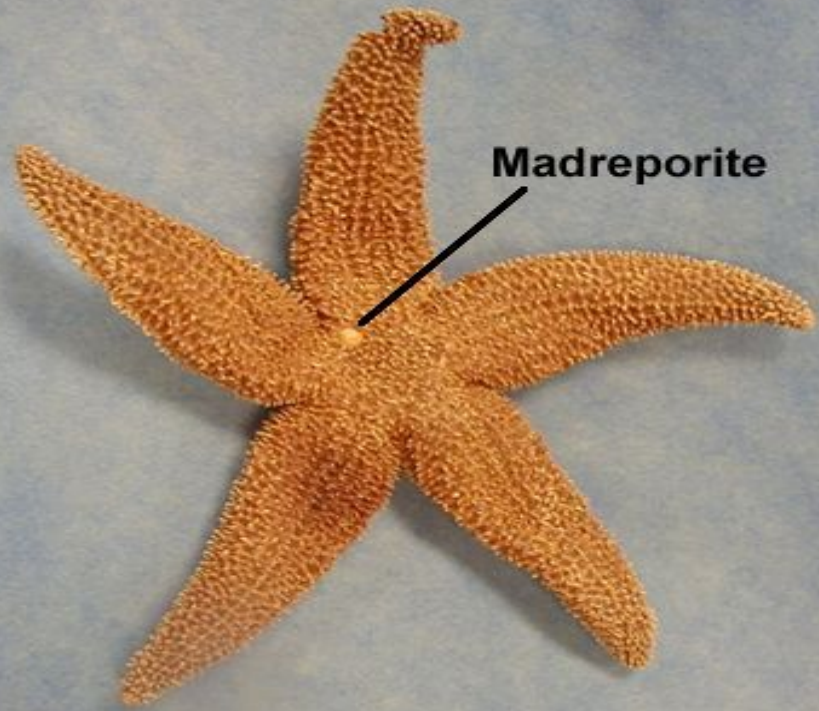
ježovka

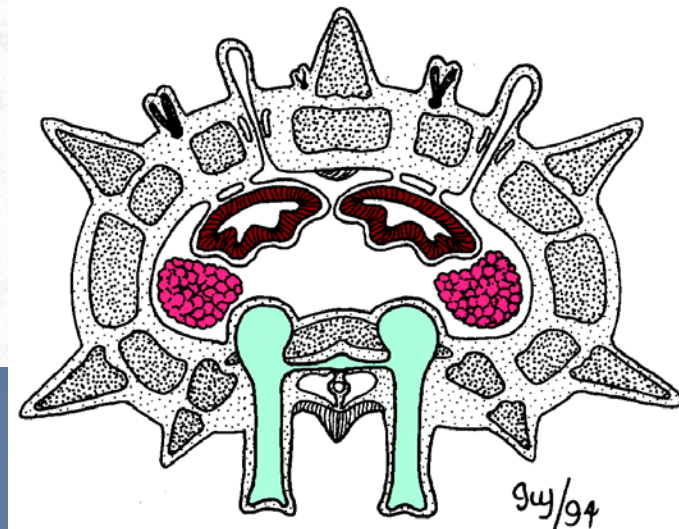
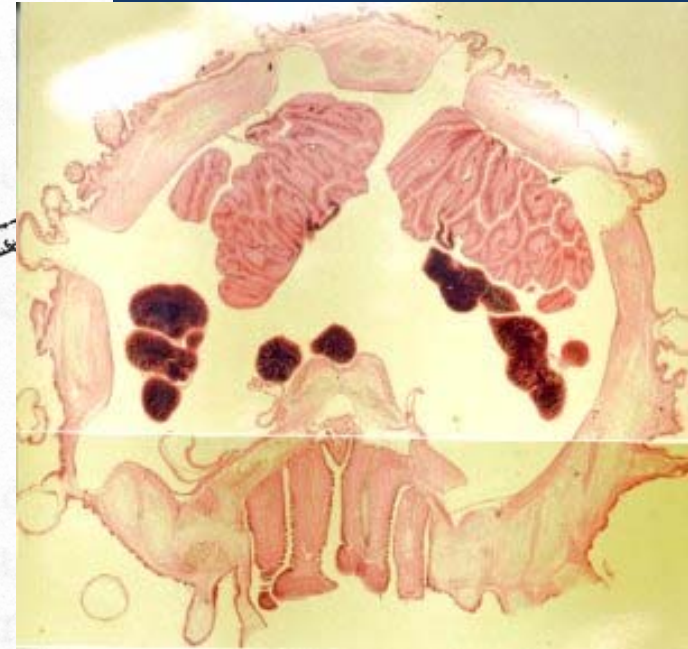
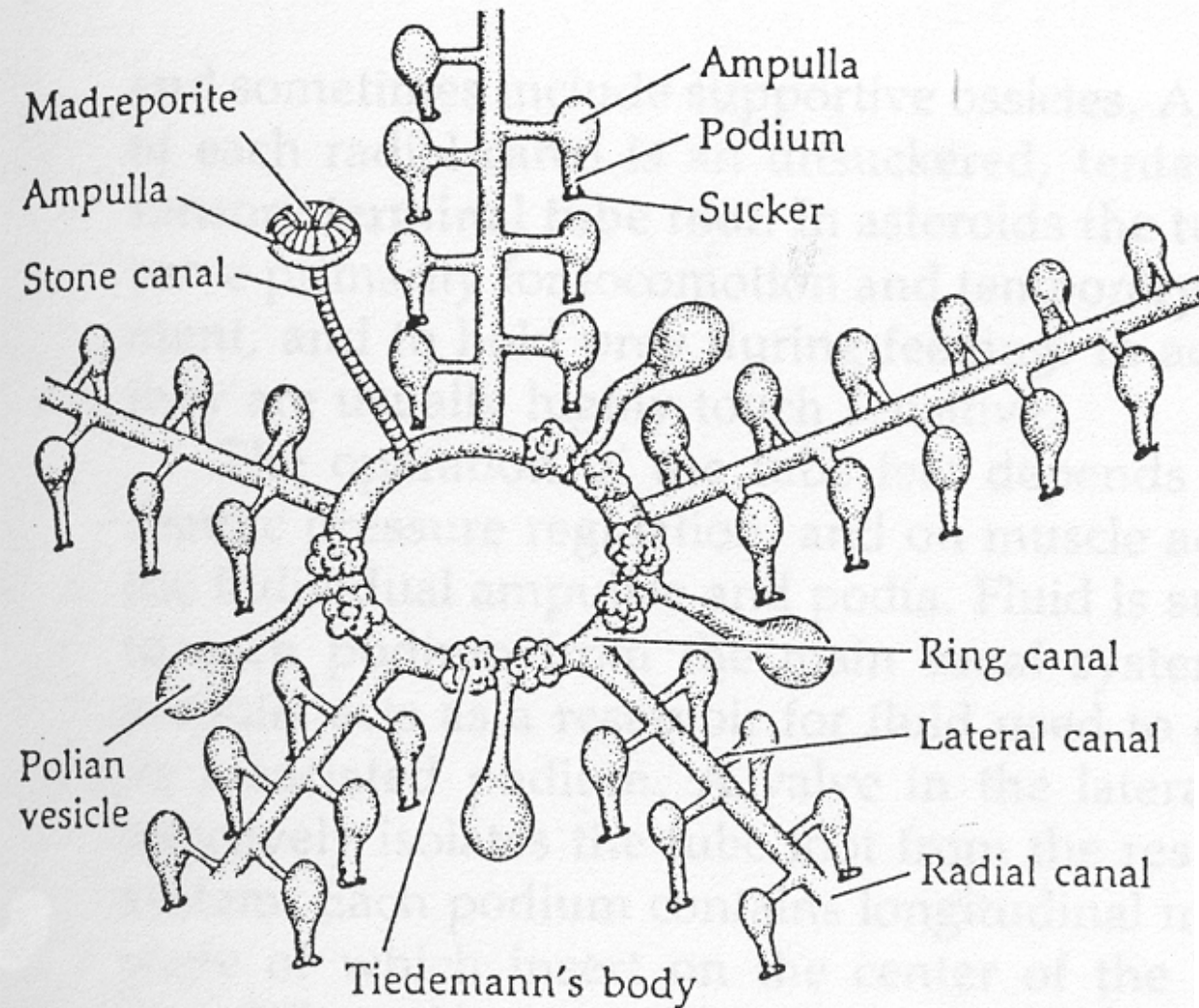
hadice

Ambulakrální soustava

- bývá více než 2000 ambulakrálních panožek

CRINOIDEA (lilijice)

- Nejprimitivnější
- asi 650 druhů
- Centrální kalich s nožním terčem a cirry
- Ramena s drobnými *pinnulami*
- Panožky bez přísavek, podél pinnul ve svazcích po třech
- Částečně přisedlí
- Mikrofágové, filtrátoři

Lilijice dříve...

...a nyní

SYSTÉM:

- 5 řádů

- v Mediteránu

pouze řád

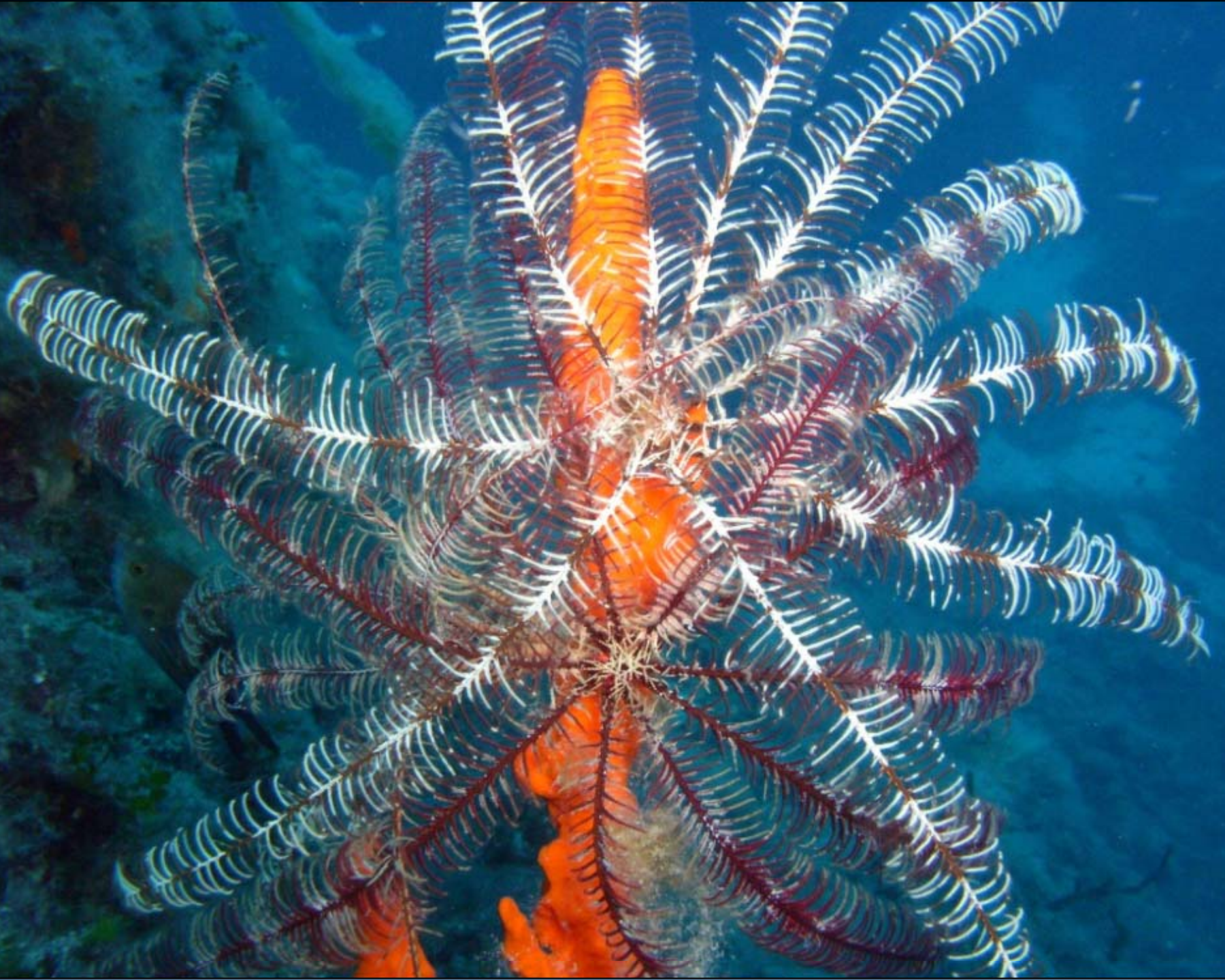
Comatulida

- čel. Antedontidae

ANTEDON MEDITERRANEA (lilijice středomořská)

- 20 cm červené, oranžové, žluté
- 10 ramen, malý tělní terč
- 30 cirrů – pohyb, přichycení
- na pevném substrátu nebo přisedlých tvorech (sumky, rohovitky)
- obvykle od 50 m
- natáčejí chapadla proti proudu, aktivní převážně v noci
- gonochorista, planktonní larvy se přichytí k podkladu terčem, pak se odškrtí ve volně lezoucí stádium

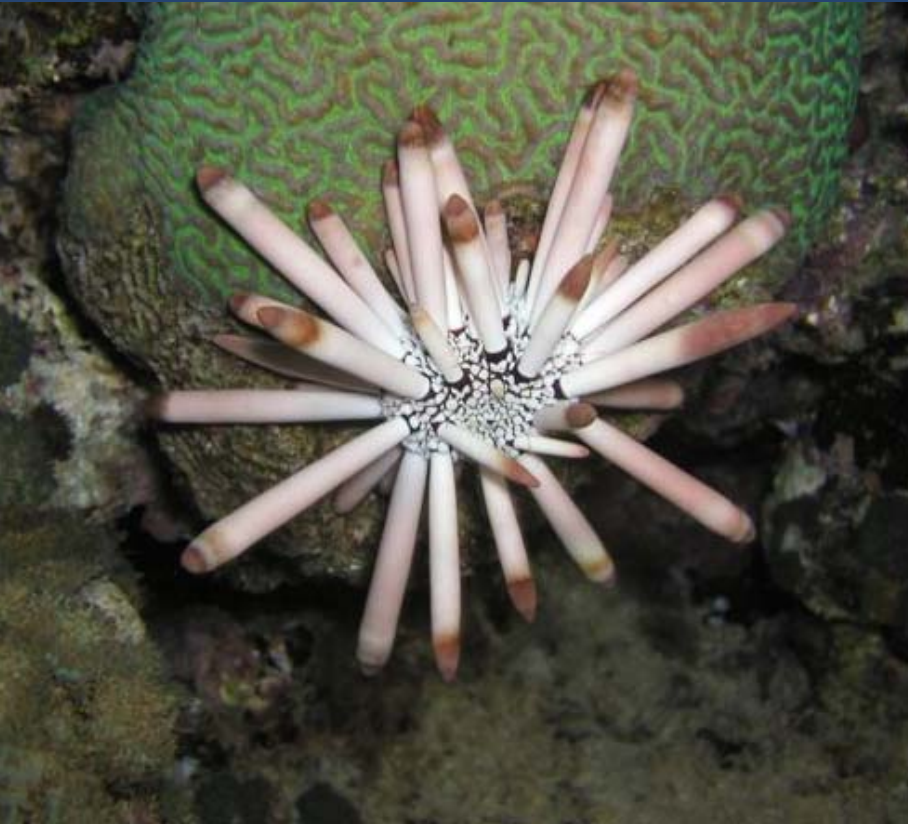

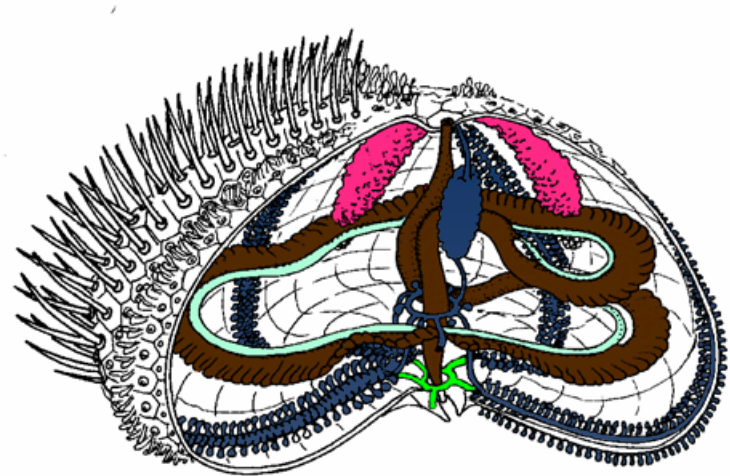

ECHINOIDEA (ježovky)

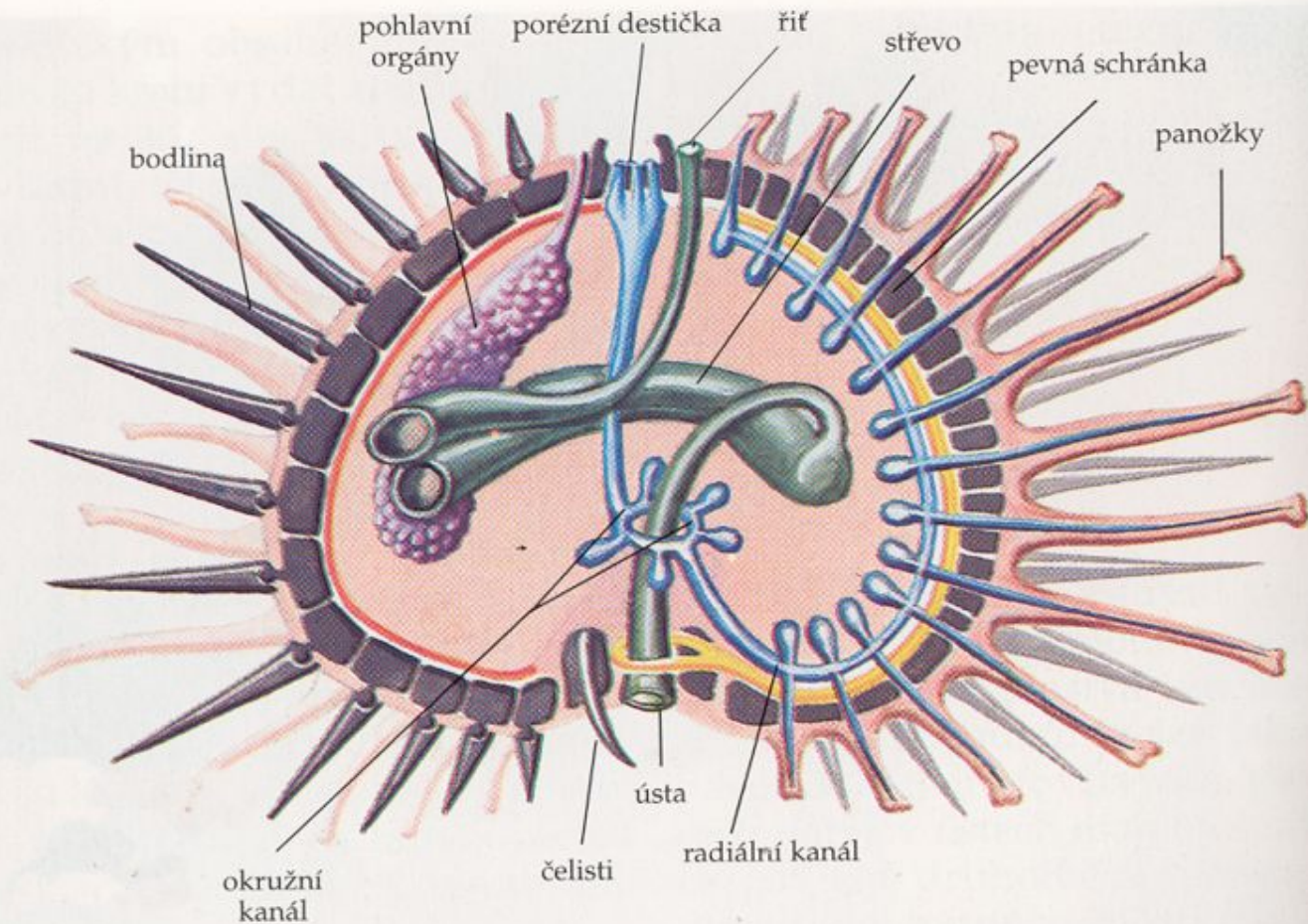

- Nemají ramena
- Asi 900 druhů
- Radiální nebo bilaterální souměrnost
- Souvislá pevná vnitřní kostra z destiček
- Dlouhé pohyblivé ostny
- Pedicelárie s trojitými klíšťkami na konci
- Aristotelova lucerna
- Ohlodávači dna

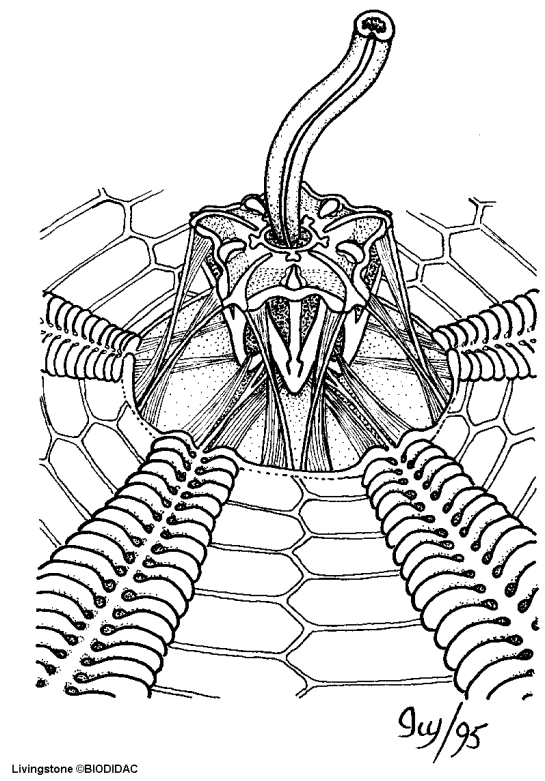
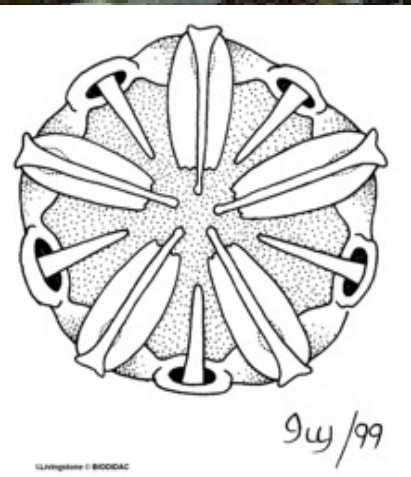
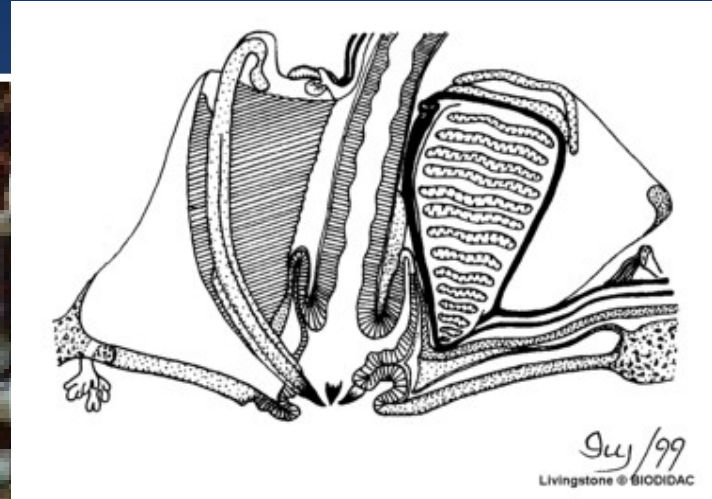
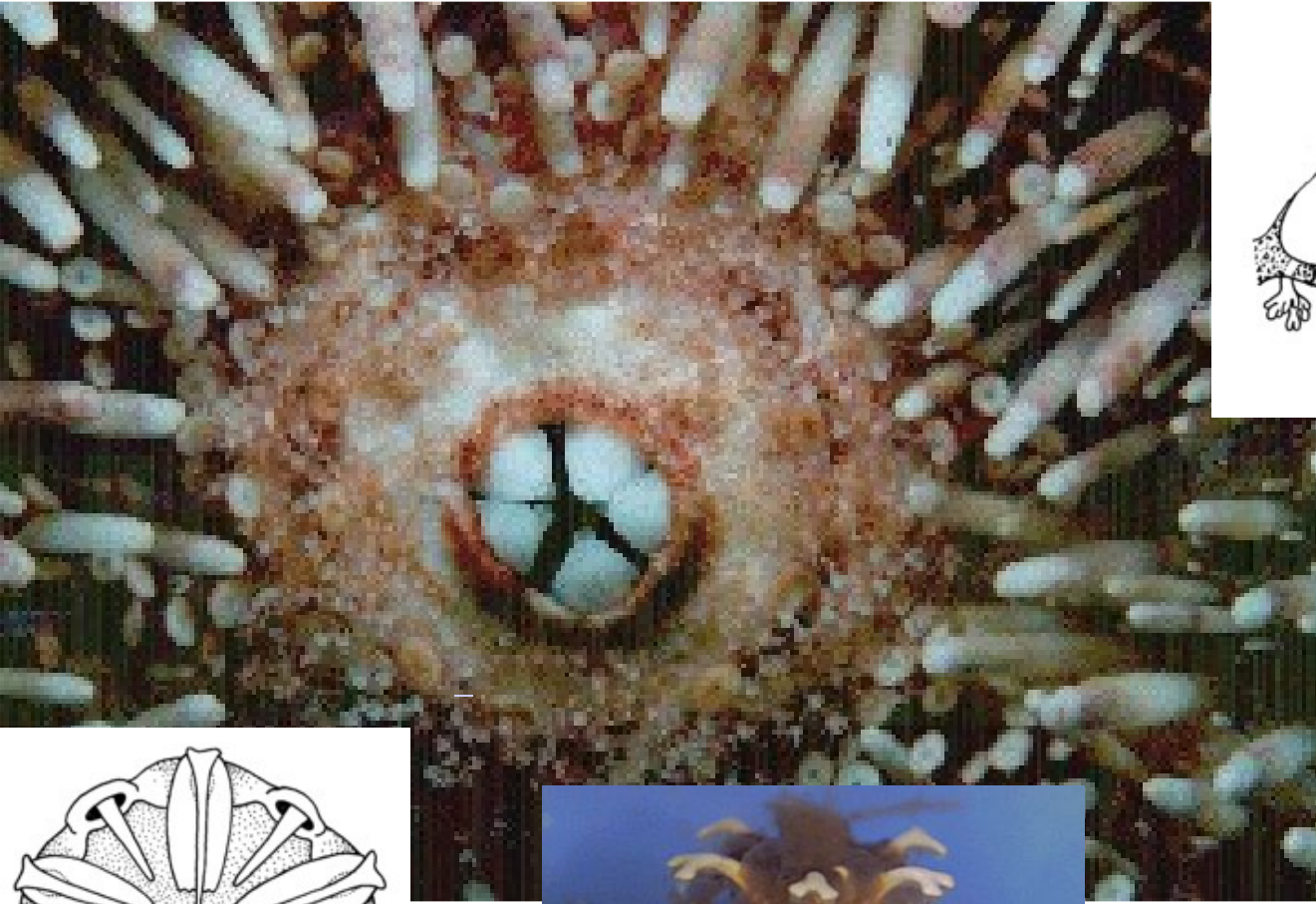
Tělesná stavba

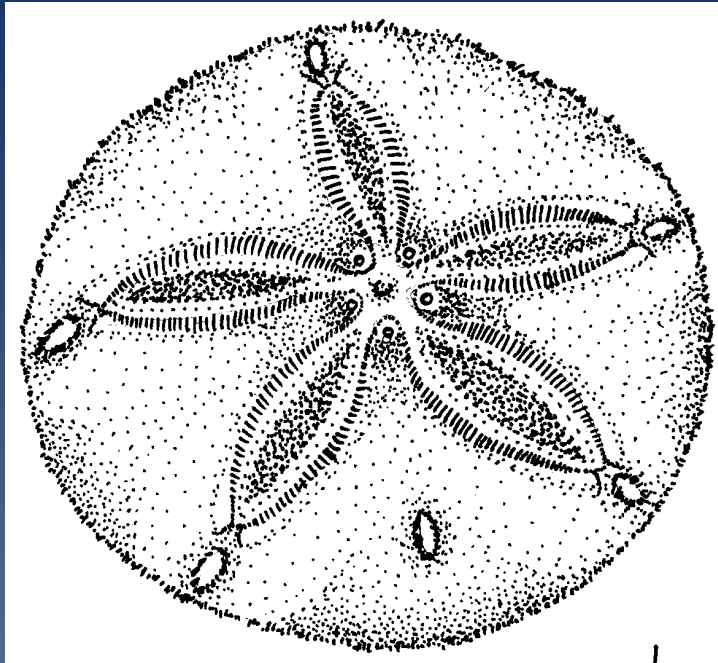
Livingstone © BIODIDAC

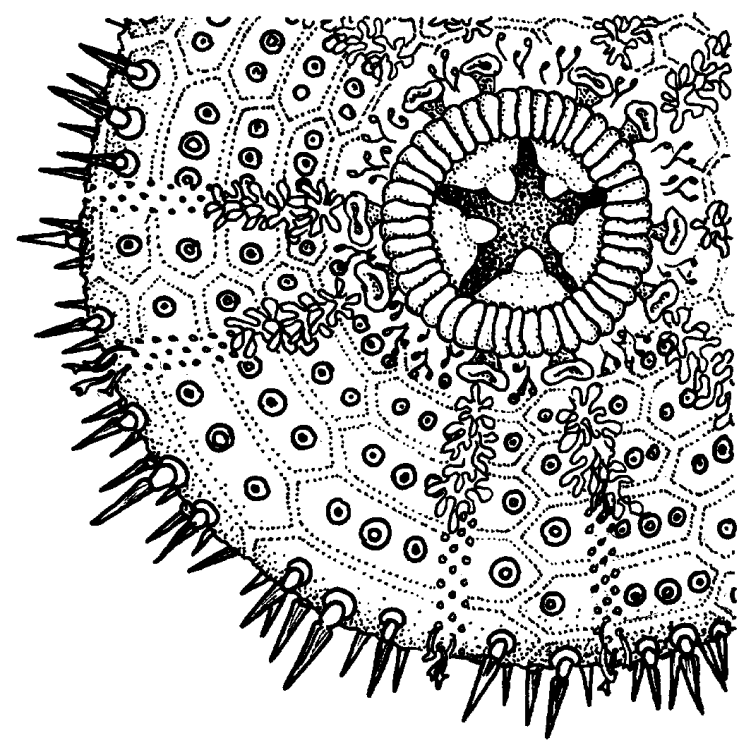
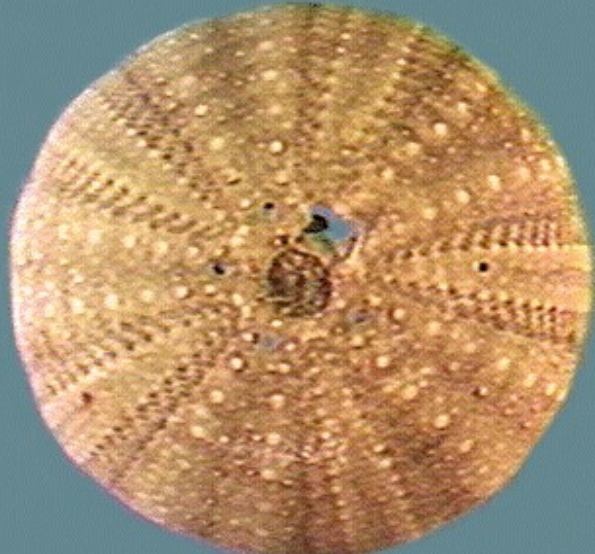
Aristotelova lucerna

Schránka

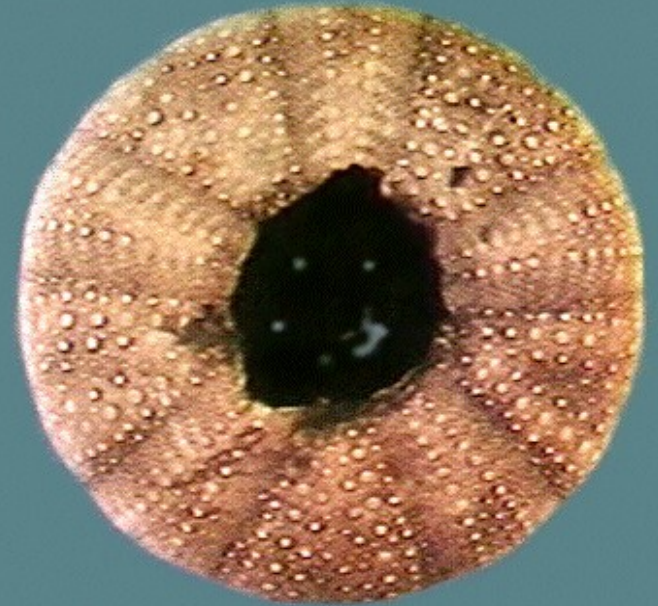

195

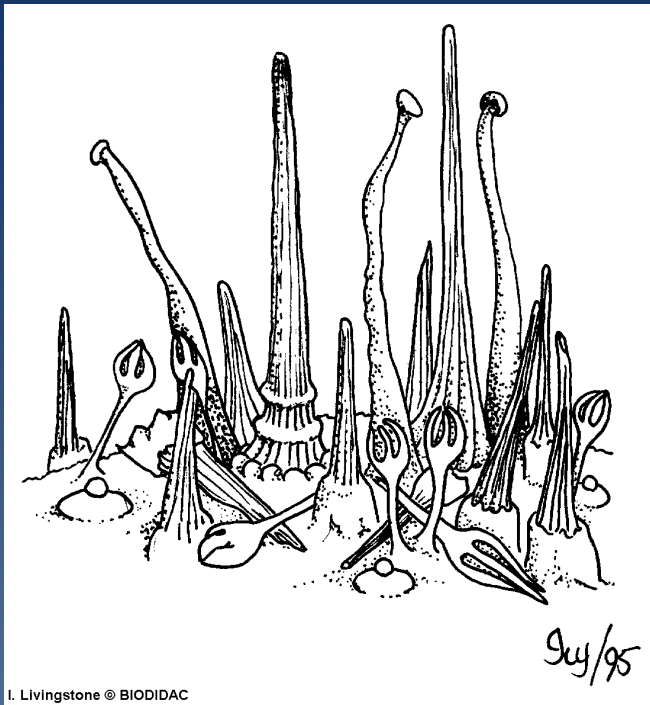
94/05

I. L

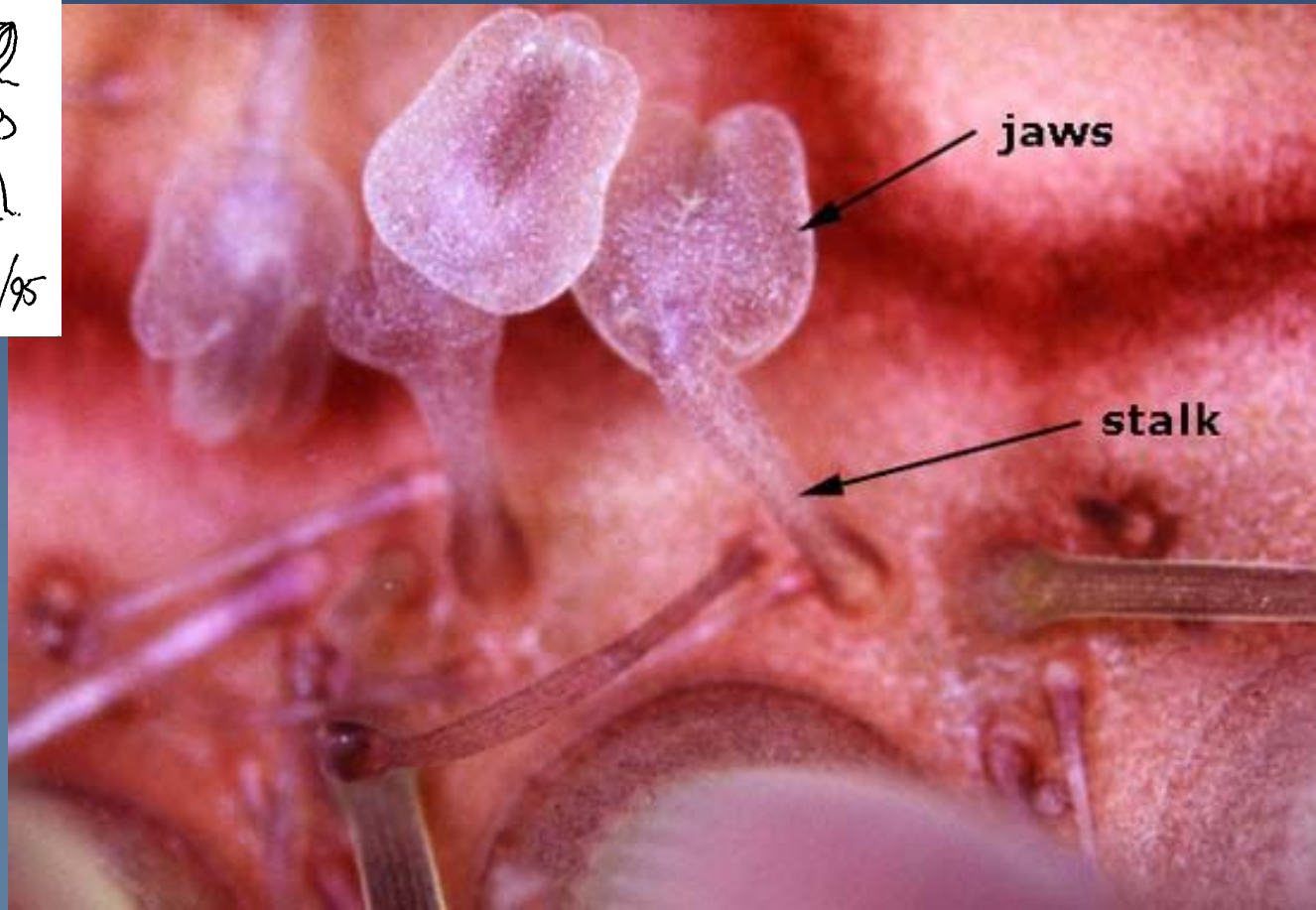

Pedicelárie

- popsány v roce 1778 jako paraziti
- mohou obsahovat jed – obranná funkce
- odstraňování objektů z povrchu těla

I. Livingstone © BIODIDAC

SYSTÉM

1 podtřída **Perischoechinoidea**

- velké tužkovité ostny

- většina vymřelých

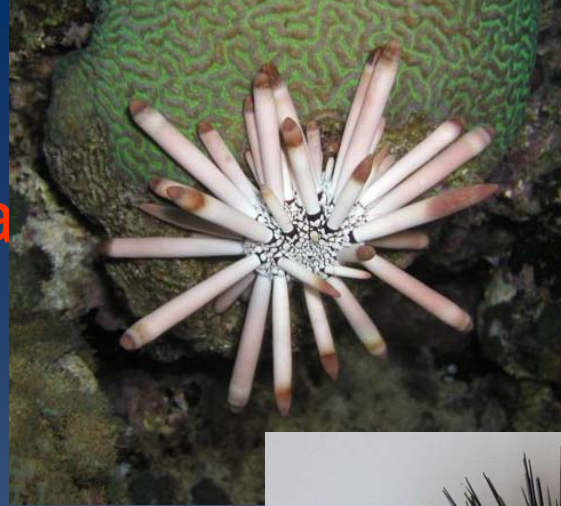
2 podtřída **Euechinoidea**

- různý počet ostnů na destičku

Echinacea – většina

„pravidelných“ ježovek

Atelostomata – „nepravidelné“

Perischoechinoidea

CIDARIS CIDARIS (paježovka obecná)

- průměr 7cm
- řídké, tupé dlouhé primární ostny obklopené věncem malých sekundárních ostnů
- pedicelárie se zřetelným koncovým zubem na trojitých čelistech
- písčité substráty od 60 do 2000m
- žerou vápenité ruduchy

Euechinoidea - Echinacea

ARBACIA LIXULA

- průměr schránky do 8 cm, černé ostny dlouhé 3 cm
- velký ústní otvor
- zelenavá schránka
- panožky s přísavkami jen na spodní straně - nemůže se maskovat
- poměrně hojná - skály infralitorálu
- spásá řasy

...schránka

PARACENTROTUS LIVIDUS (ježovka dlouhoostná)

- fialová schránka do 7 cm, malý ústní otvor
- ostny tmavé (barva variabilní), špičaté, dlouhé až 3 cm
- panožky i na horní straně s přísavkami - maskování
- infralitorál a přílivové tůňky
- dokáže pomocí ostnů vyhloubit kruhovitě prohlubně (otáčením kolem osy těla)
- vytlačována předchozím druhem *Arbacia lixula*
- jedlá, považována za chutnou

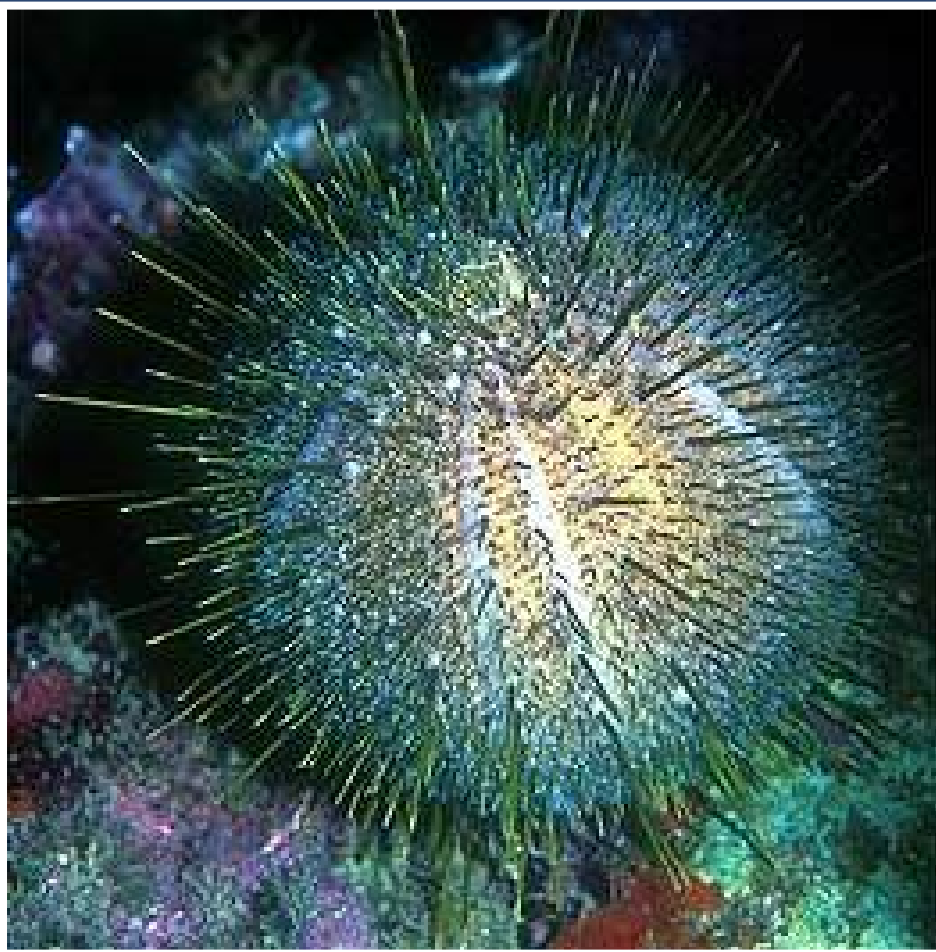

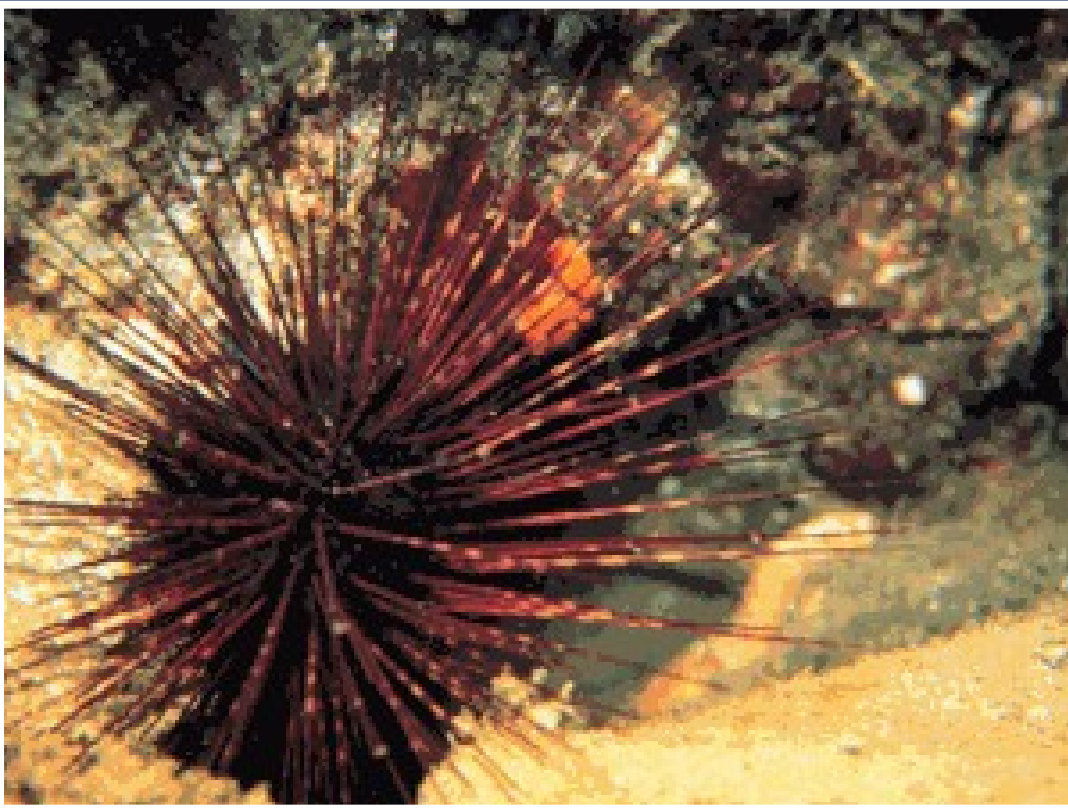

ECHINUS MELO (ježovka zaoblená)

- téměř kulovitá schránka až 17cm
- delší primární a kratší sekundární ostny
- primární tmavší, vyrůstají z každé druhé destičky
- cirkalitorál, od 40 do 1100m
- hojná zejména na západě Středomoří
- žere vápenité ruduchy
- dokáže dobře šplhat

CENTROSTEPHANUS LONGISPINUS

- průměr do 6cm
- duté ostny výrazně dlouhé, jemné, snadno lámavé, poseté malými trny a zpětnými háčky - uvnitř jed
- stínomilný druh z hloubek pod 30 m, často převisy a jeskyně
- tropický relikt (čeleď Diadematidae)

SPHAERECHINUS GRANULARIS (ježovka obecná)

- asi 13 cm
- schránka naspodu zploštělá
- husté krátké tupější ostny
- žije na pevných podkladech i v porostech mořské trávy
- mláďata v hloubkách do 100 m
- živí se hlavně řasami a detritem
- v době rozmnožování táhne do mělčin
- maskování

...variabilita zbarvení

...schránka

Euechinoidea - Atelostomata *SPATANGUS PURPUREUS*

- dvoustranně symetrická
- ústní otvor posunut dopředu, řitní dozadu
- do 12 cm
- spodní strana plochá, vrchní vyklenutá
- ostny krátké
- v měkkém substrátu a písku od 10 do 900 m

SCHIZASTER CANALIFERUS

- na schránce
kanálovitá prohlubeň
- středomořský endemit
- zahrabává se
nejhlouběji
až 22cm
- výskyt od 9 do 100m
nejhojnější ve 20m

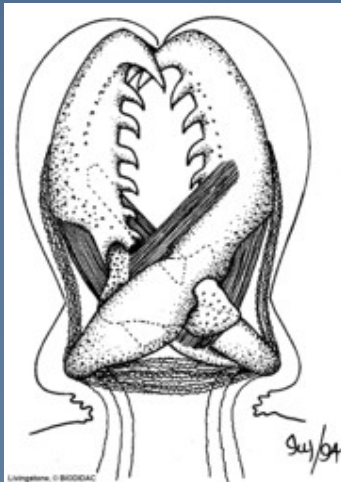
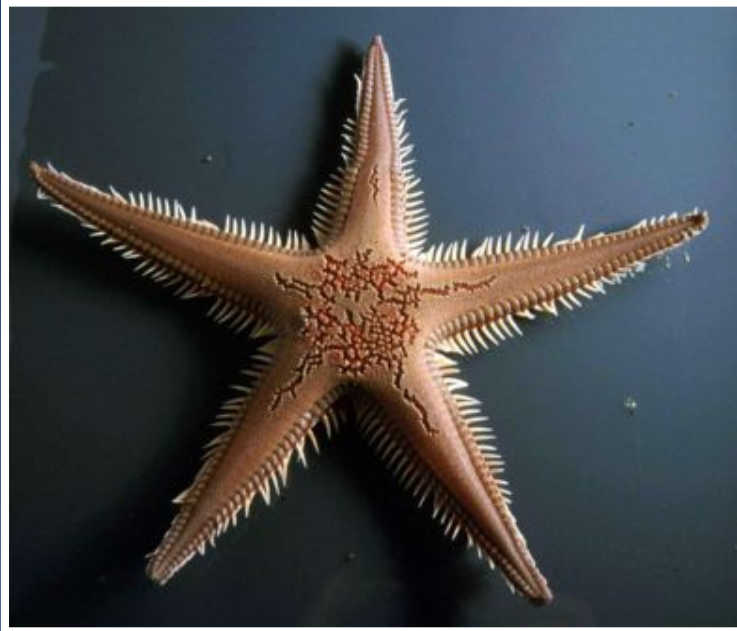
ECHINOCARDIUM CORDATUM (ježovka srdčitá)

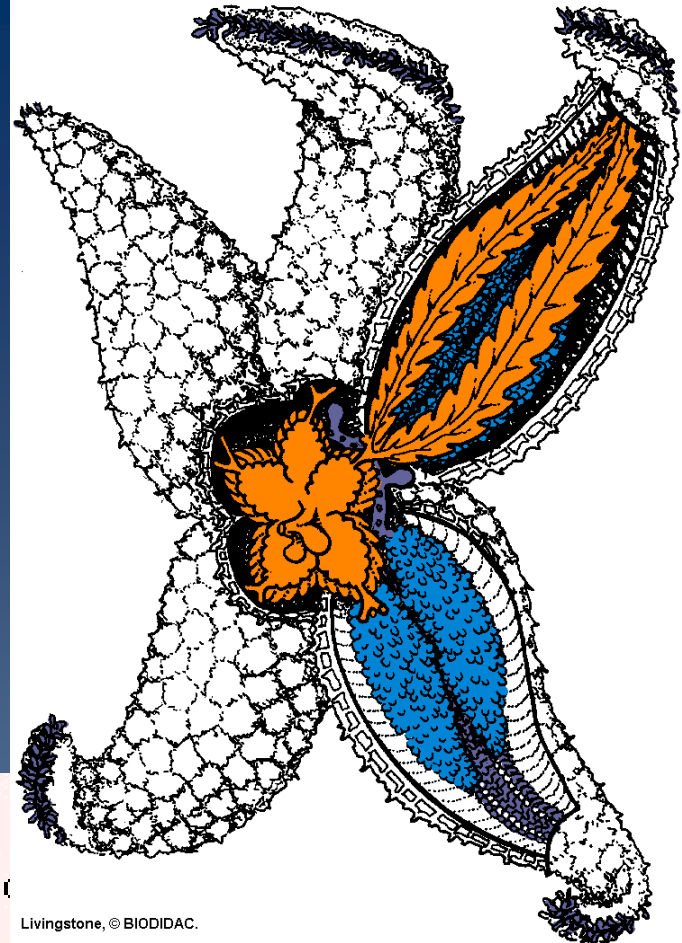
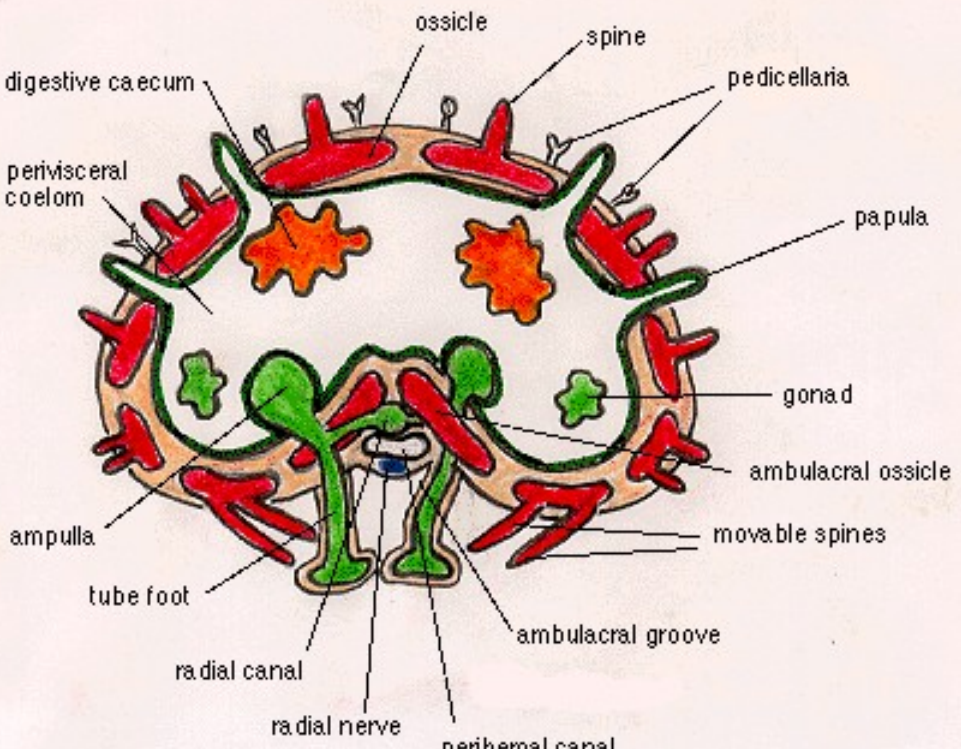
- prohlubenina na horní straně schránky
- hrubozrnné i jemnozrnné usazeniny
- od mělčin do 200 m
- kosmopolitní (?) druh

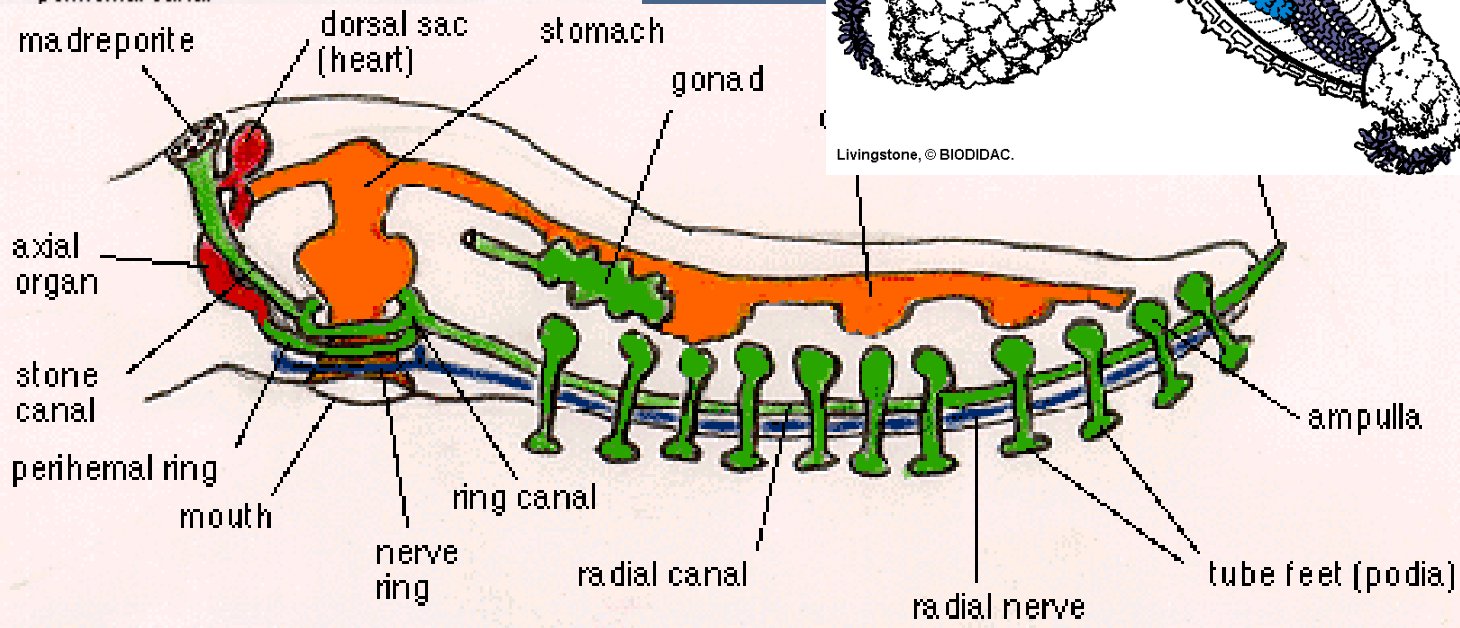
ASTEROIDEA (hvězdice)

- Volně pohyblivé
- Asi 1500 druhů
- Často tvar pěticípé hvězdy
- Pedicelárie s dvojitými klíšťkami
- Vychlípitelný žaludek – vnější trávení (příjem tekuté potravy)
- Dva pylorické výběžky v každém rameni – vstřebávání potravy
- Dravci nebo mrchožrouti
- Dobrá regenerace

Livingstone, © BIODIDAC.

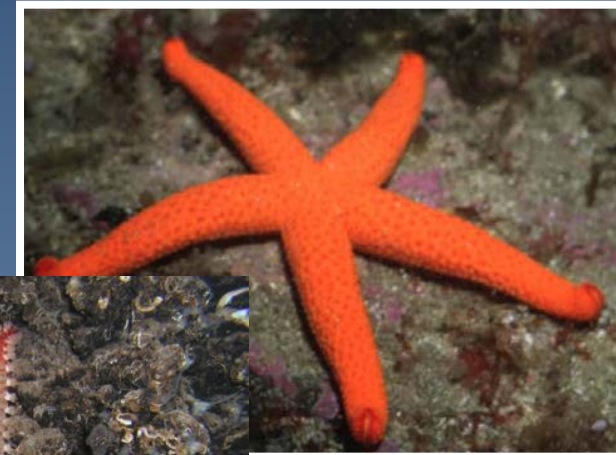

Anatomie

SYSTÉM

-1500 druhů, 5 řádů
v Mediterránu:

1. Platyasterida - primitivní
2. Paxillosida – deštníkovité
destičky v panožkách -
paxily
3. Valvatida
4. Spinulosida – většinou
ztrácí pedicellárie
5. Forcipulatida
– klíšťkovité pedicellárie

Zkameněliny hvězdic

ASTERINA GIBBOSA

(hvězdice pěticípá)

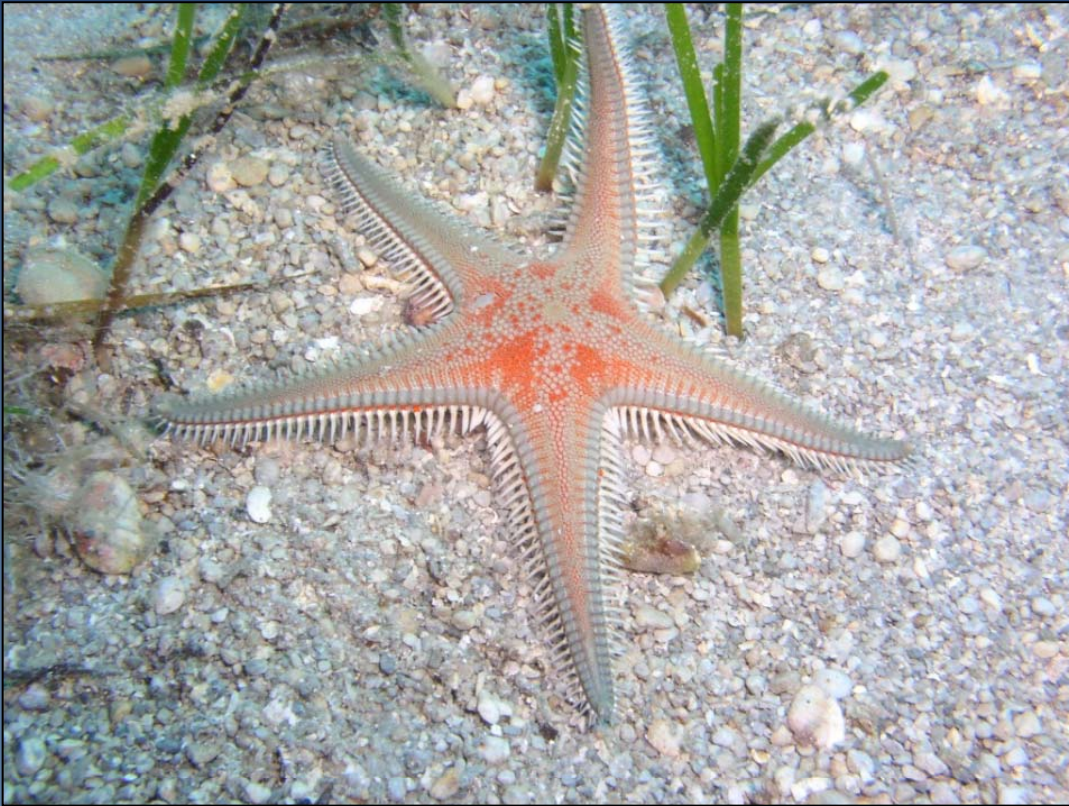
- max 6 cm, obvykle méně
- 5 velmi krátkých ramen
- klenutá svrchní strana
- dravá, loví v noci
- přímý vývoj:
  - vajíčka lepí k podkladu, kde se rovnou líhnou malé hvězdice

Asterina panceri

ASTROPECTEN ARANCIACUS (hvězdice hrabavá)

- až 60 cm velká
- široké báze ramen okraje s dvojitou řadou trnů
- žije na měkkých substrátech a mezi mořskou trávou
- od mělčin do větších hloubek max. 100m
- noční
- pomocí panožek dokáže i šplhat

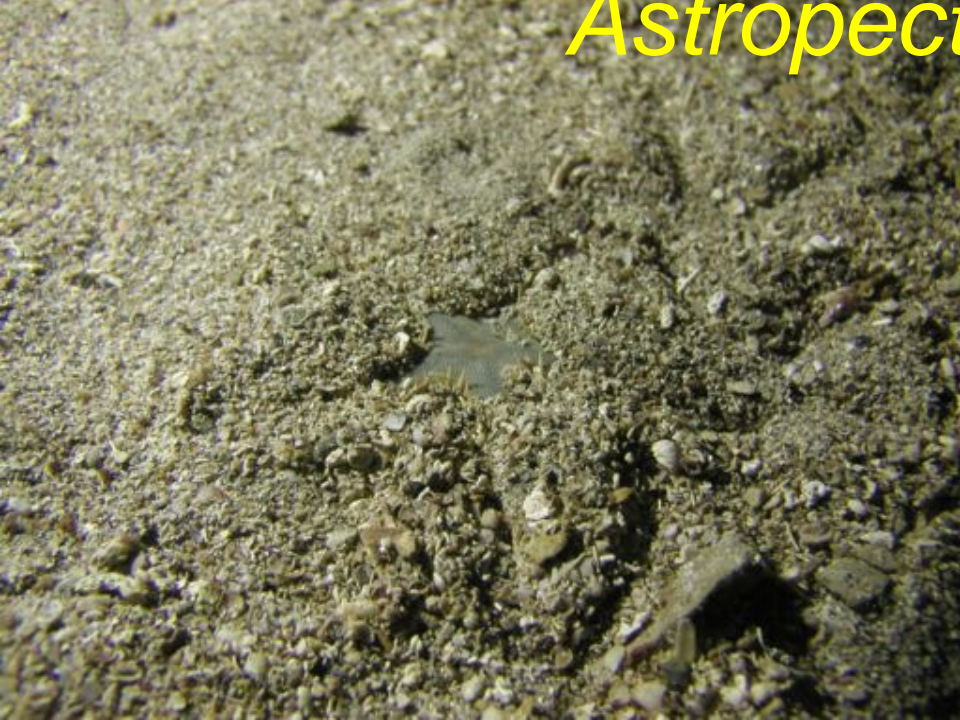

...detail ramene

Astropecten irregularis

LUIDIA CILIARIS

- až 50 cm, 7 dlouhých plochých ramen
- na hlubokých vrstvách usazenin od mělčin do 400 m
- vzácná ve Středomoří, hojná v Atlantiku
- loví nepravidelné ježovky a mlže

COSCINASTERIAS TENUISPINA

- vždy více než 5 ramen, často 7-10
- do 15 cm
- 2 - 4 madreporové destičky
- ostny na ramenech v pěti podélných řadách
- na skalnatém podkladu s možností úkrytu od mělčin do cca 50 m
- v populaci zřetelně méně samců než samic

MARTHASTERIAS GLACIALIS (hvězdice obrovská)

- vždy 5 ramen
- 30-40 cm, výjimečně i 80 cm
- každá hřbetní destička s jedním ostnem
- na ramenech 3 řady větších ostnů obklopených pedicelářiemi
- na pevném podkladu v dutinách a pod kameny
- od malých po velké hloubky

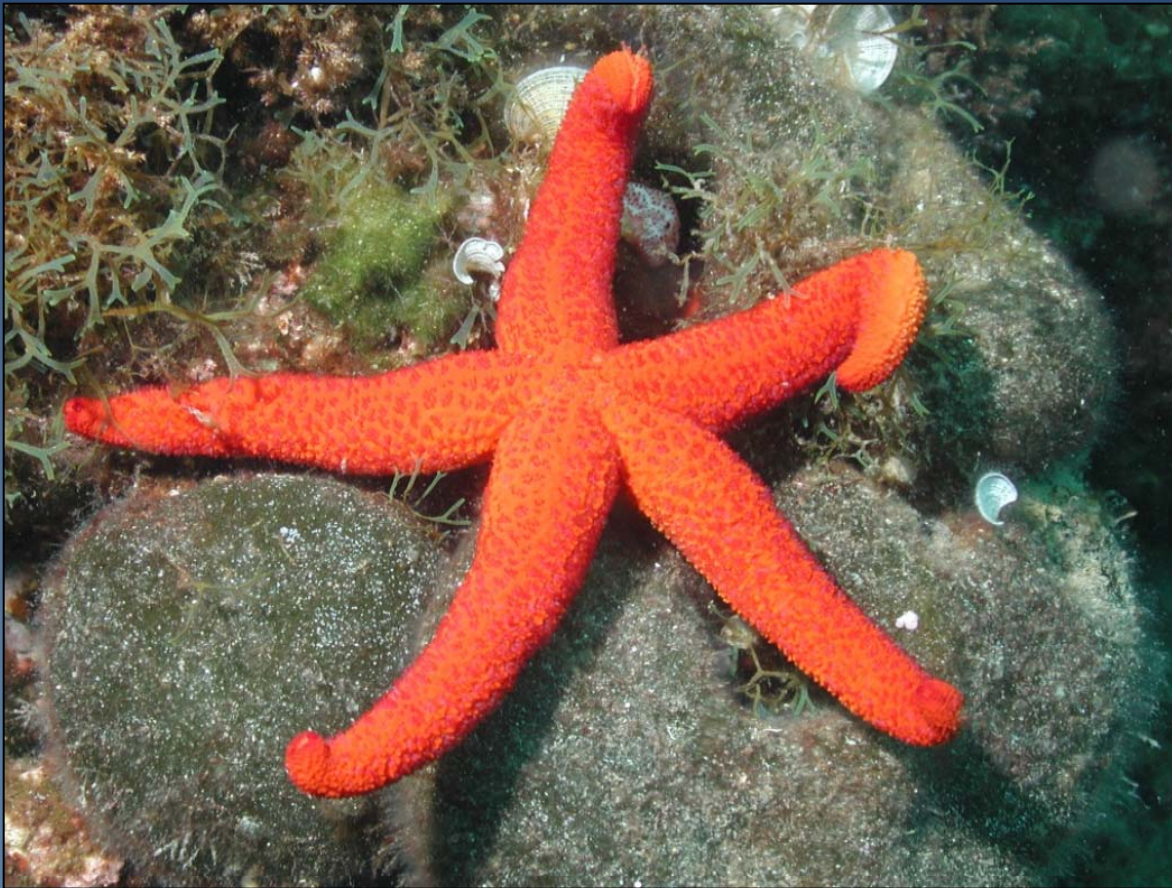
HACELIA ATTENUATA

- 5 oblých ramen
- velikost do 20 cm
- vrchní strana
pokryta měchýřky
v deseti podélných
řadách
- na pevných
substrátech
- stínomilná

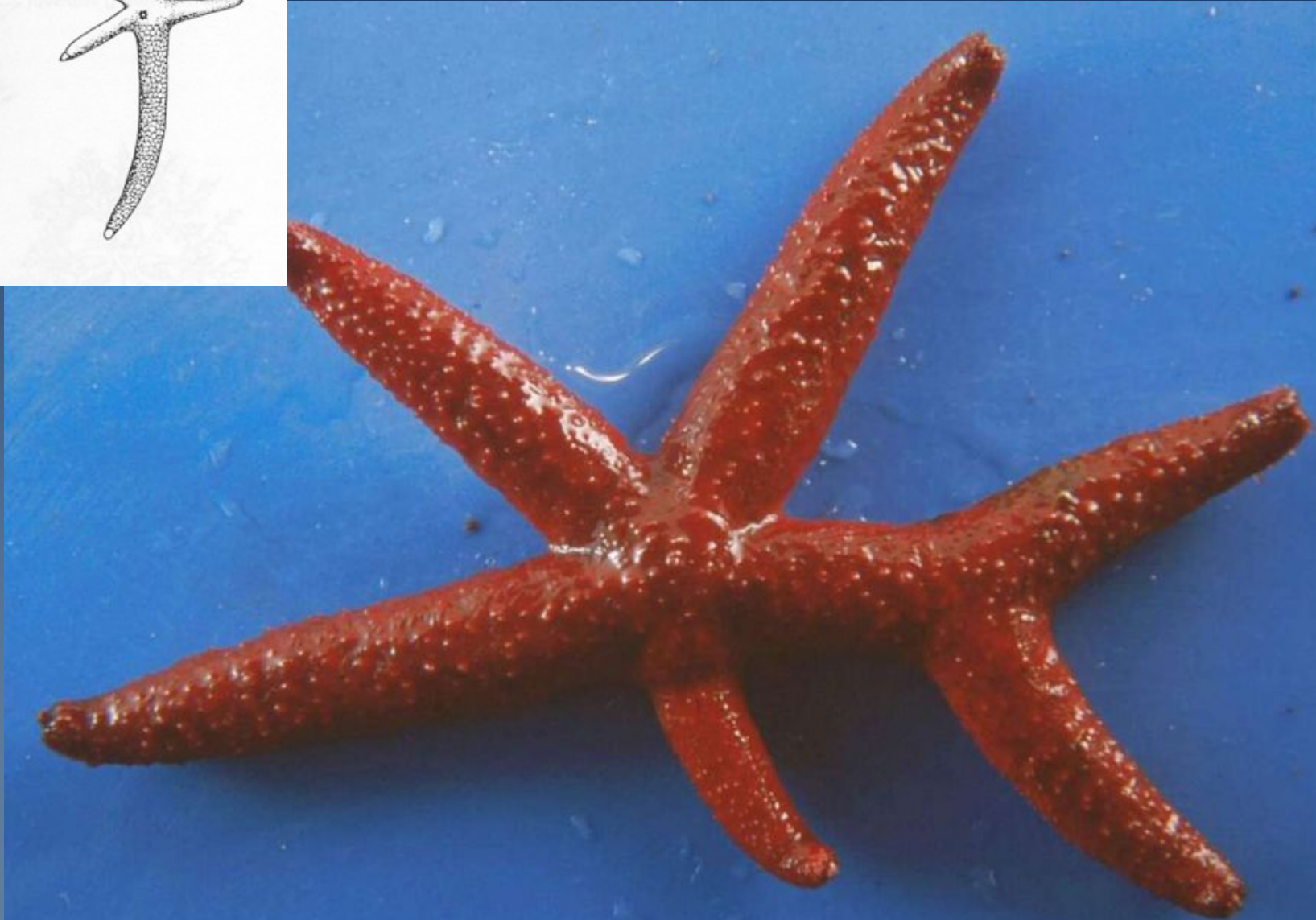
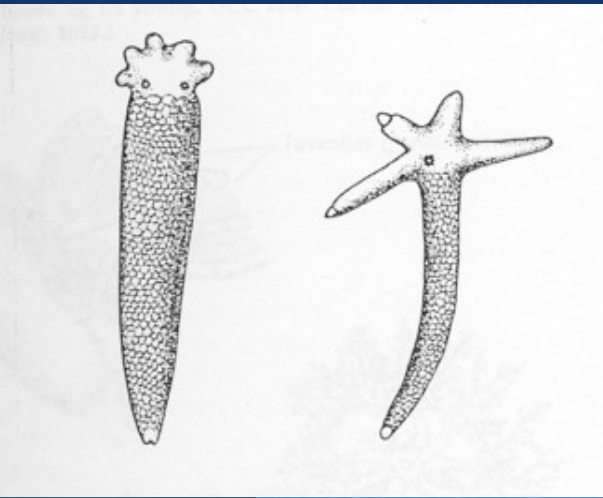
EICHINASTER SEPOSITUS (hvězdice vzácná)

- 5 - 7 ramen
- až 20 cm
- měchýřky
nepravidelně
rozeseté
- hojný druh spodního
infralitorálu i ve
větších hloubkách

... s regenerovanými rameny

SPHAERODISCUS PLACENTA (hvězdice pětiúhlá)

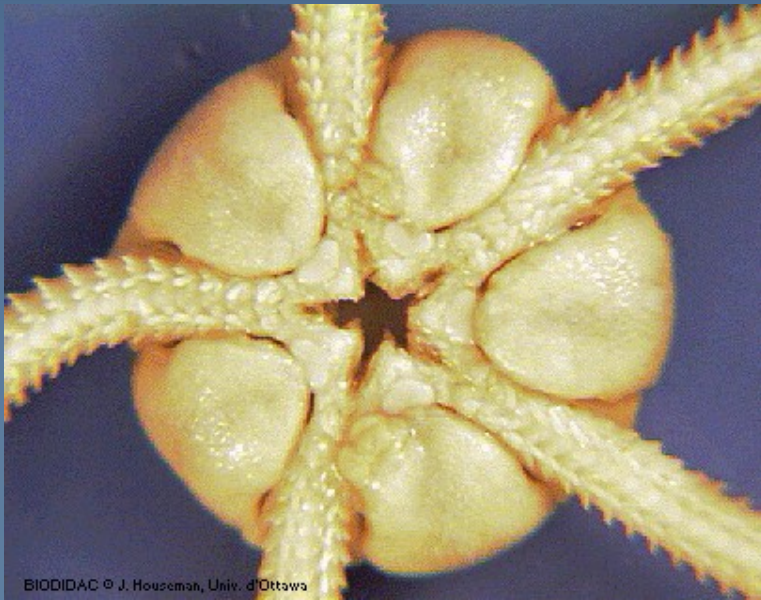
- až 10 cm
- krátká zaoblená ramena
- okrajové destičky tvoří kolem těla lem
- písčité typy dna od 30 m až do velkých hloubek na spodní hranici výskytu mořské trávy
- hojnější hlavně v jižnějších oblastech

OPHIUROIDEA (hadice)

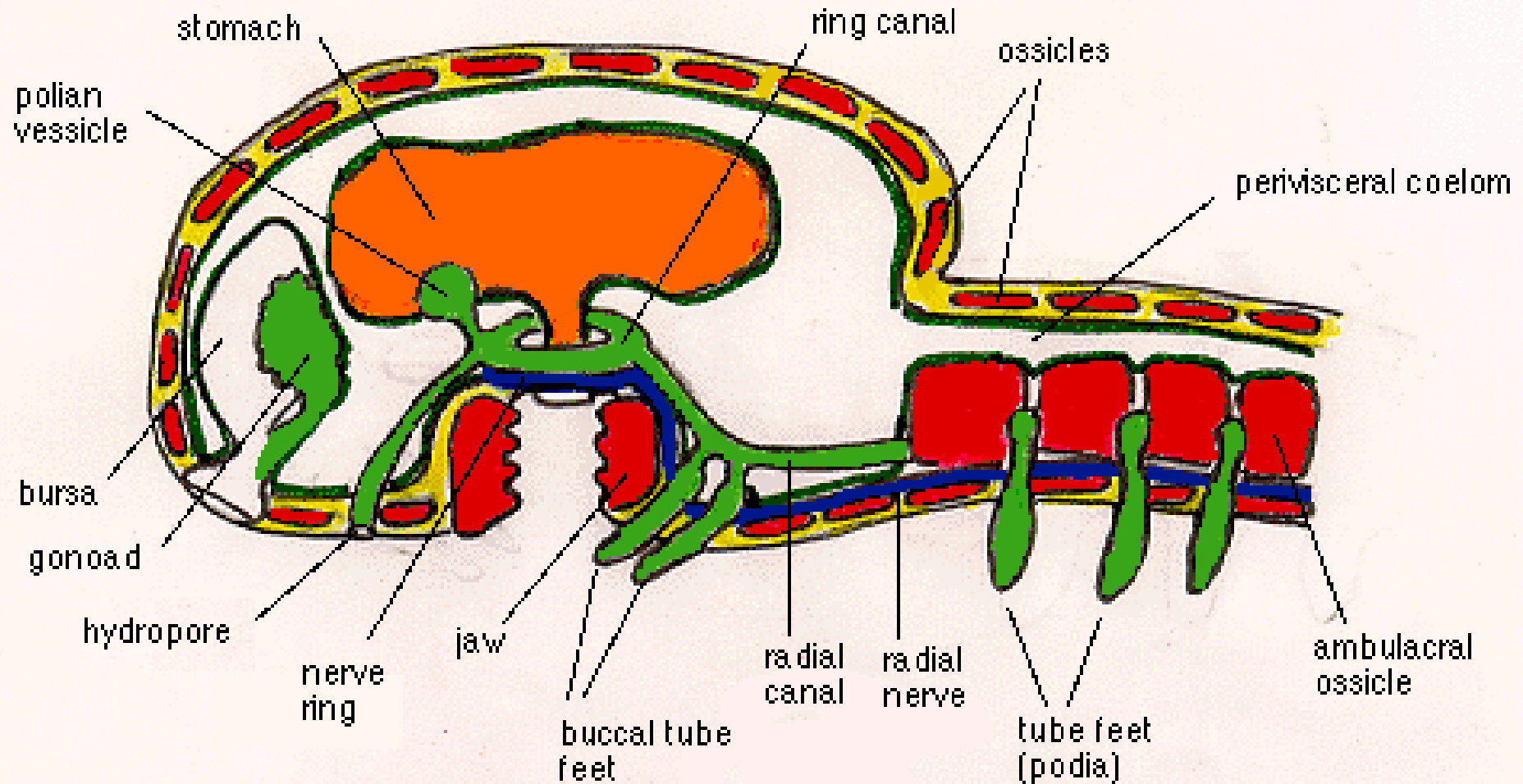
- Druhově nejbohatší – přes 2000 druhů
- Terčovitě tělo
- Tenká vyztužená ramena
- Slepá trávicí soustava
- Noční dravci, detritofágové, mrchožrouti
- Výborná schopnost regenerace

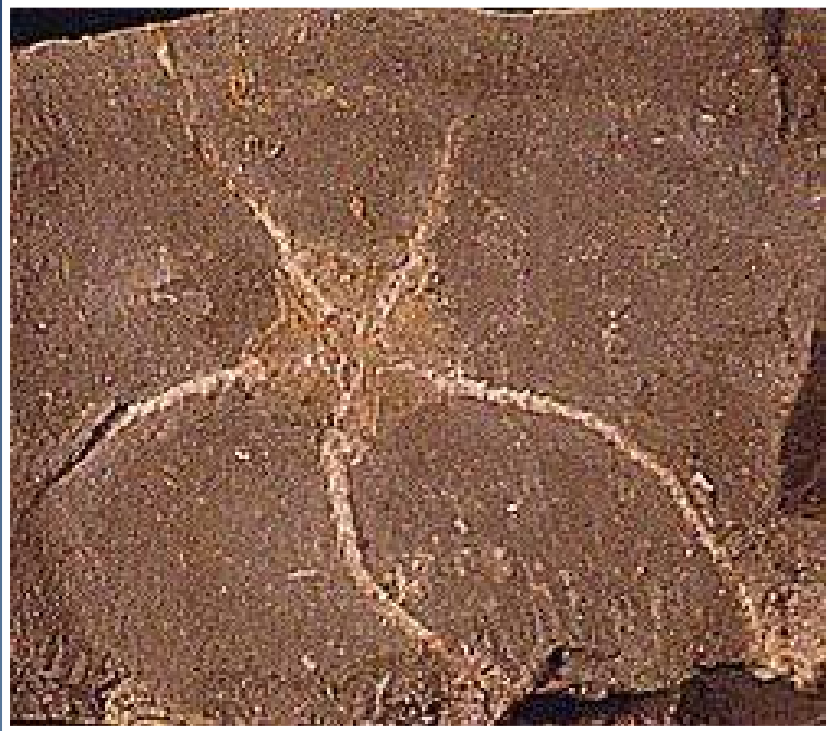

Anatomie

Zkameněliny hadic

SYSTÉM

- 3 řády, v Mediteránu 2:

Phrynophiurida -

vzácnější

Ophiurida - běžně

ASTROSPARTUS MEDITERRANEA (gorgona středomořská)

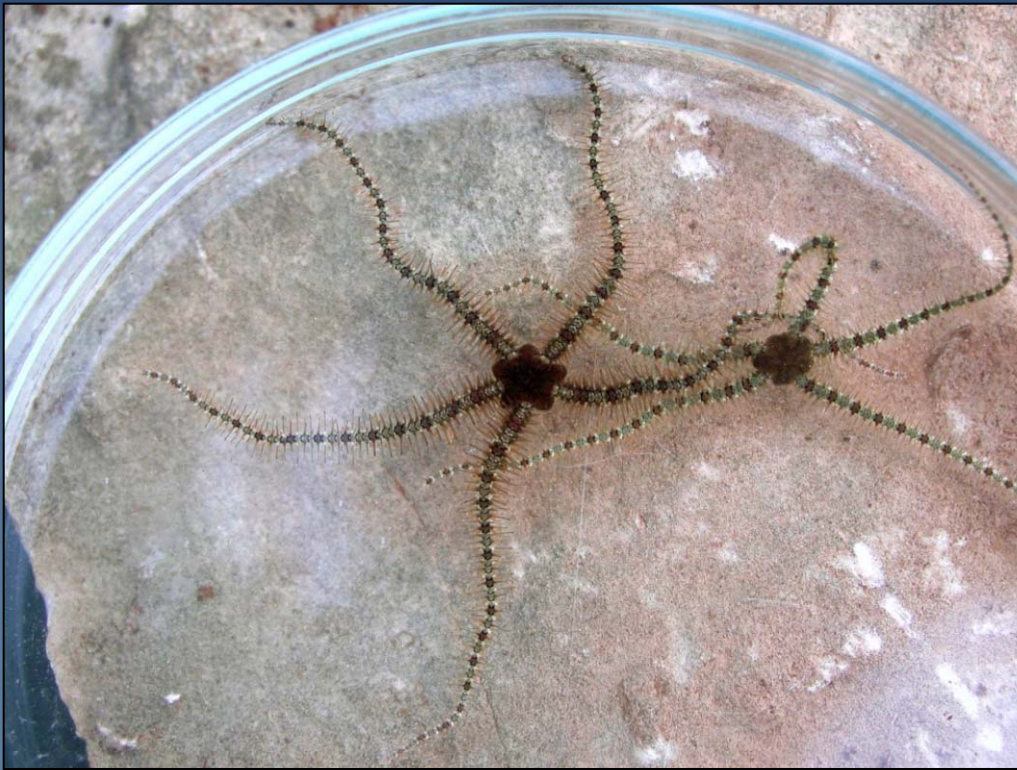

- mnohonásobně dělená ramena - filtrátor
- tělní terč o průměru asi 8 cm
- rozpětí natažených ramen až 80 cm
- západní Středomoří
- často přichycena na rohovitkách
- během dne ramena srolovaná, v noci rozvinutá

...lovící s rozvinutými chapadly

OPHIOTHRIX FRAGILIS

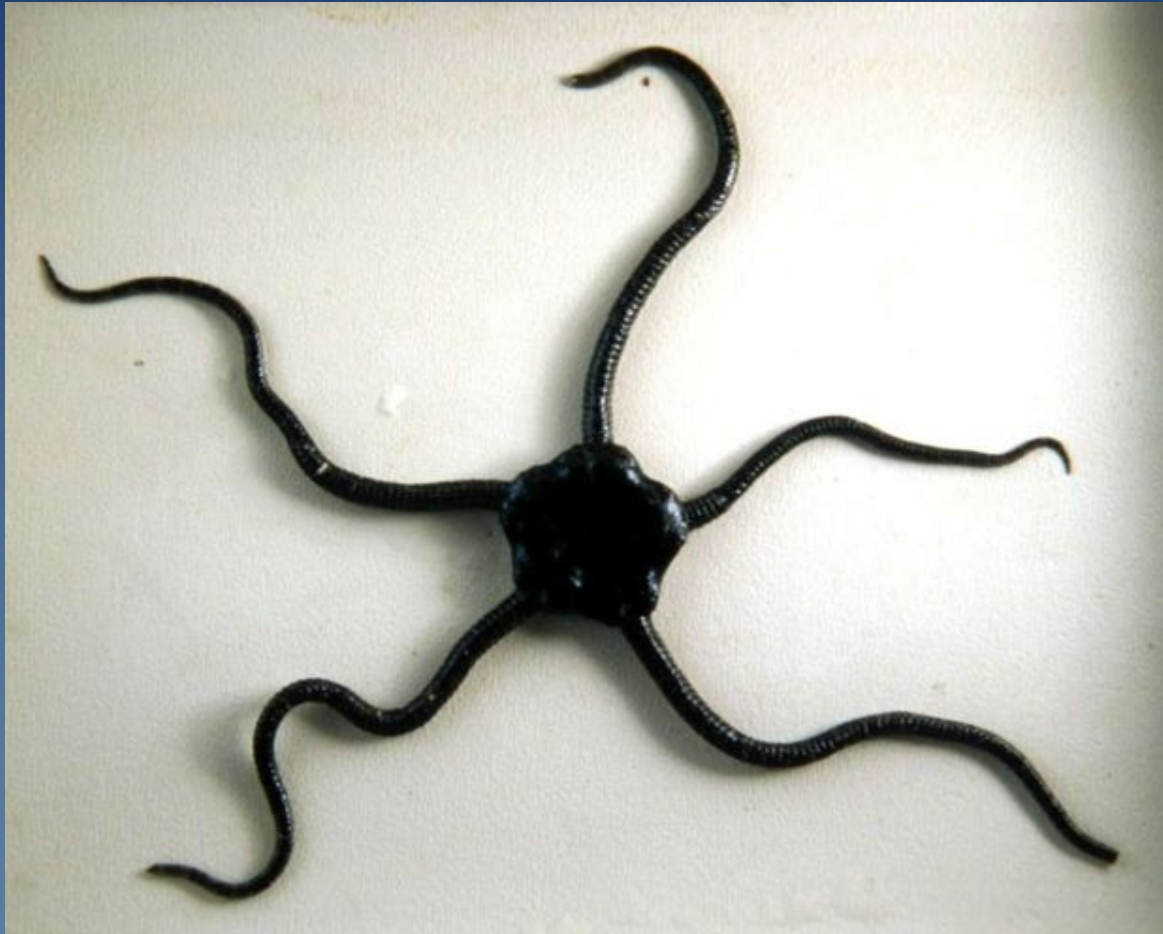
- drobná, pestře zbarvená
- ramena otrněná
- na Jadranu zejména izolovaně pod kameny
- v Severním moři i na bahnitém dně – filtrátor!

OPHIODERMA LONGICAUDUM

- 5 ramen dlouhých asi 12 cm
- tělní terč 2-3 cm
- ostny na ramenech přitisklé
- kožovitý vzhled
- skalnatý litorál
- skrytě ve škvírách pod kameny
- od mělčin do 70 m

...břišní strana

HOLOTHUROIDEA (sumýši)

- Mořské okurky
- Asi 1200 druhů
- Redukovaná podkožní kostra - jehličky
- Položeni na bok
- Příústní tykadla
- Vodní plíce z vychlípeniny střeva
- V nebezpečí odvrhují část střeva nebo vypouští lepkavá vlákna
- Mikrofágové
- Někteří jedlí

SYSTÉM

3 podtřídy:

1. Dendrochirotonaceae

- 8-30 orálních tykadel (prstovitá nebo větvená) se svalovým retraktorem

2. Aspidochirotonaceae

- 10-30 lístkovitých nebo štítovitých orálních tykadel bez svalového retraktoru

Dendrochirotonacea - Cucumariidae

CUCUMARIA PLANCI

- 10 rozvětvených tykadel
- 10 – 15 cm, průměr až 3,5 cm
- ve středozeší cca 8 druhů rodu
- bahnité písčiny od 6 do 60 m hloubky
- ve Středozeší hojný výskyt
- celý rod má výrazně potlačené larvální stádium – z oplozených vajíček rovnou malí sumýši

HOLOTHURIA TUBULOSA

- tykadla zakončena hvězdovitými terči
- tělo až 40cm o průměru 6cm
- na břiše 3 řady přísavek
- nemá Cuvierovy trubice
- měkké dno bohaté na detrit nebo řasy až do 100m
- rychlost pohybu 1m/10min

Aspidochirotonaceae - Holothuriidae

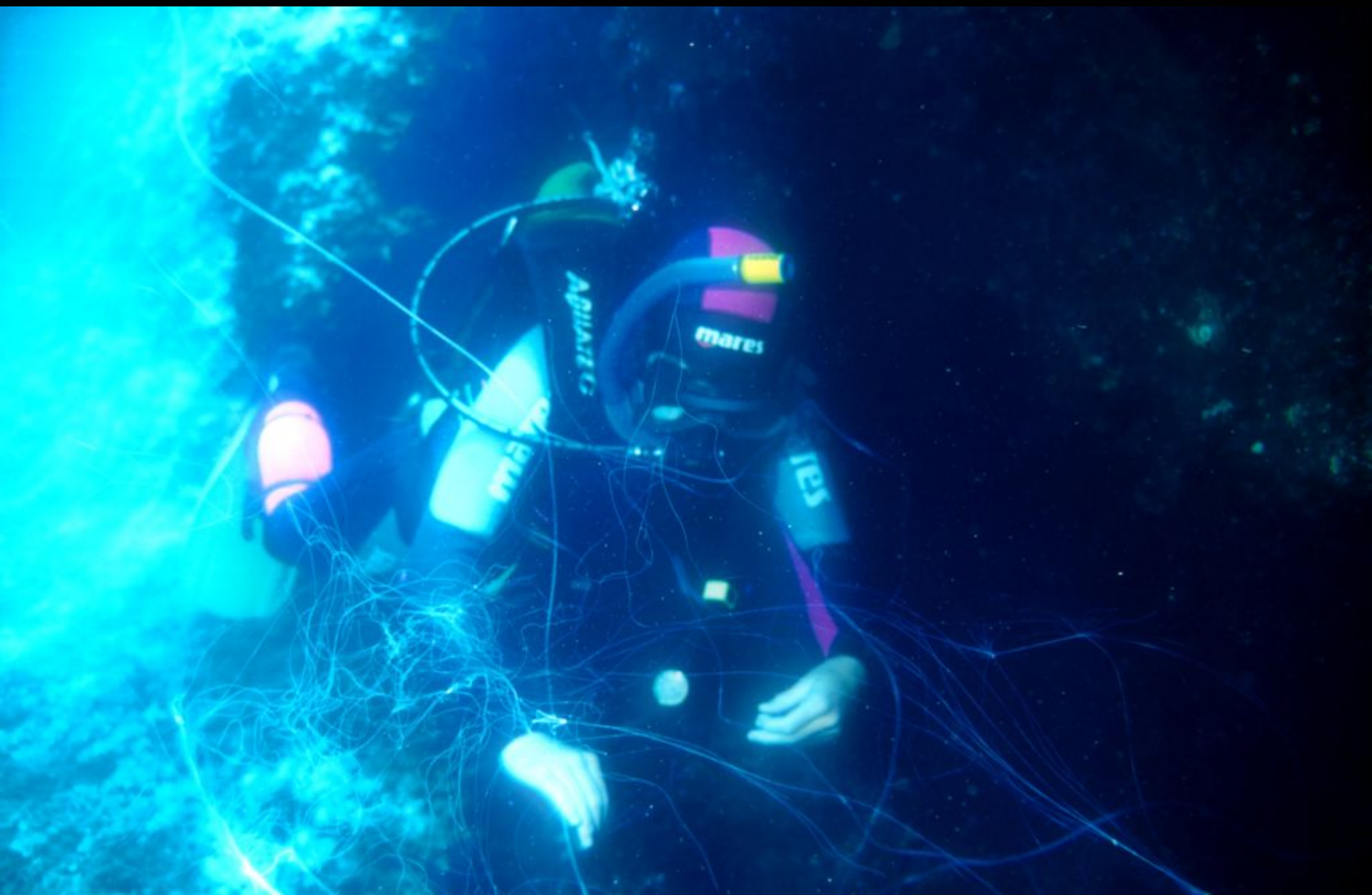
HOLOTHURIA SANCTORI

- tykadla zakončena hvězdovitými terci
- až 35 cm dlouhé tělo
- na břišní straně 3 řady přísavek
- při vyrušení vypouští z Cuvierových žláz lepivá vlákna
- žije na bahnitopísčitých substrátech
- uvnitř těla občas hostí rybu *Carapus acus* (jehlička drobná)

Holothuria polli & *H. forskali*

- velmi podobní
(černý základ, bílé papily)
- Cuvierovy trubice buď chybí (*H.p.*) nebo jsou dobře vyvinuté (*H.f.*)

Holothuria forskali

Stichopidae

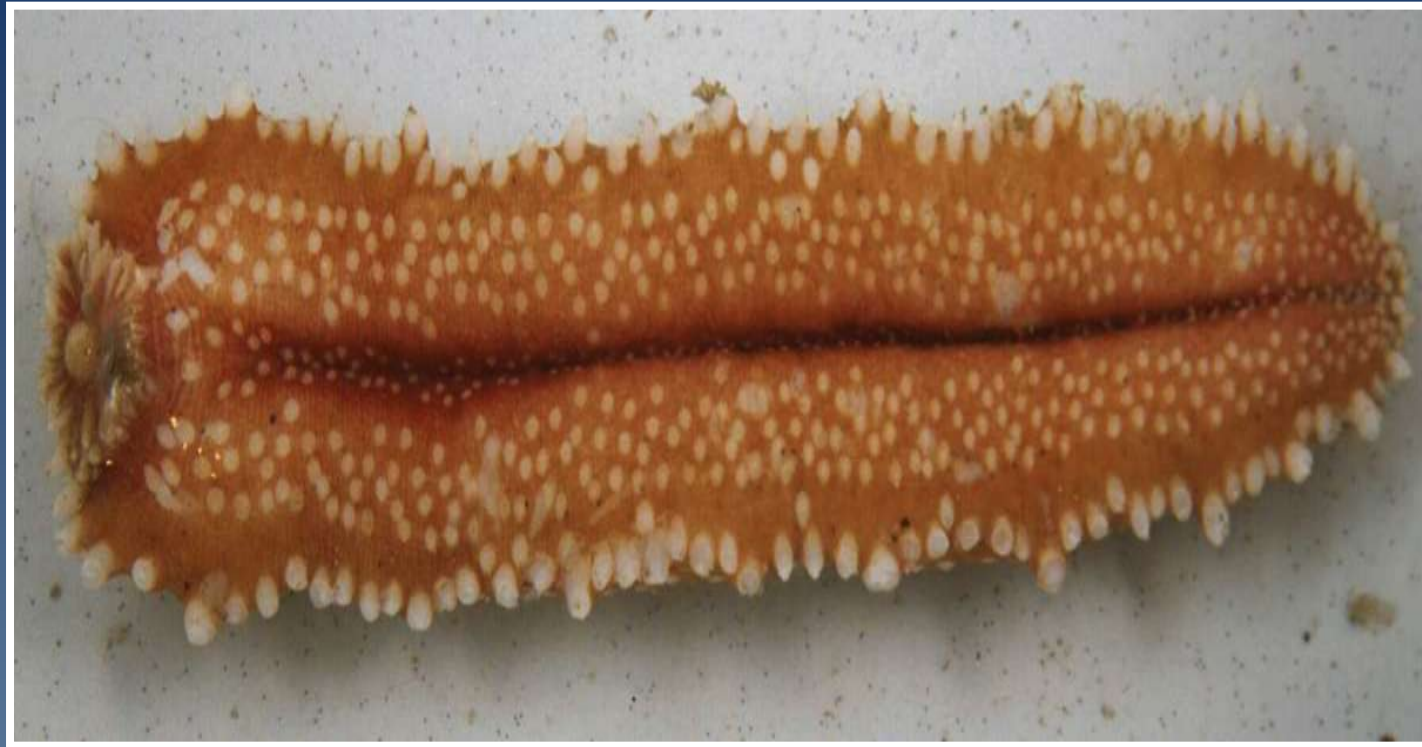
STICHOPUS REGALIS

- chapadélka
zakončena
ampulemi

- až 35cm,
šířka 7cm

- výrazně
zploštělý

- na spodní
straně 3 řady
panožek

- měkké dno bohaté na detrit a ruduchové
usazeniny

- v hloubkách 5 - 800m

- v nebezpečí odvrhuje vnitřnosti

...detail ústního otvoru

trepang

極品珍味系列

正花膠·海參

【花膠】魚肚是某些魚鱔的乾製品，以富有膠質而著稱，所以又叫花膠，自古便屬於「海八珍」之一。成份是高黏性膠體蛋白和黏多糖物質，為高級滋補品。

【海參】活的白石參，又稱婆參或豬婆參；有補腎益精，養血潤燥之作用。

◆原條婆參

原條 \$336 (8~10位用)

半條 \$168 (4~6位用)

◆原隻正花膠(一斤三頭)

推廣價 每兩 \$138